

*Адиб ва
жамият*

Ўктам Мирзаёр

*Соҳиб
дафтарди*

УЗБ

М54

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
“Ижод” жамоат фонди

“Адиб ва жамият”

Ўктам Мирзаёр

Кор

СОҒИНЧ ДАФТАРИ

(Шеърлар)

117653

• TDIU
kutubxonasi

худуде.

«Kamalak» нашриёти
Тошкент – 2019

430

УЎК 821.512.133-1
КБК 84(5Ў)6
М 54

Масъул муҳаррир:
Ғайрат МАЖИД

Мирзаёр, Ўктам.
М 54 Соғинч дафтари [Магн]: шеърлар / Ў. Мирзаёр. – Т.:
«Kamalak» нашриёти, 2019. – 192 бет.
ISBN 978-9943-6005-1-5

Таниқли шоир Ўктам Мирзаёрнинг ушбу тўпламида шоирнинг она Ватан, хурлик, маърифат, садоқат, муҳаббат, олам гўзаллиги мавзуларидаги шеърлари ўрин олган. Уларнинг ҳар бирида шоир ўз қарашларини, ўзи топган ҳулосаларни беришга интиланган. Ўзи англаган дунёни кўрсатиб бера олган.

Шунингдек, тўпламга муаллифнинг дунё шеърятининг атоқли намояндалари Лорка, Блок, Ҳамзатов, Огнецвет каби шоирлар ижодидан қилган тажималаридан намуналар киритилди.

УЎК 821.512.133-1
КБК 84(5Ў)6

ISBN 978-9943-6005-1-5

© Ў. Мирзаёр, 2019
© «Kamalak» нашриёти, 2019

АЙТИЛМАГАН СЎЗ

Бўлар сўзни айтмадим ҳали,
Ҳали излаб умр ўтмоқда.
Сўзлашмоқнинг келмади ғали,
Тинглагувчи эса кутмоқда.

Қандай бўлар ўша сўз ранги,
Тафти онам меҳрича борми?
Унда борми найнинг жаранги,
У қайдадир, дилда туморми?

Тубсиз кенгликларга боқаман,
Этагидан тутиб сабонинг,
Булутларни кучиб, оқаман,
Изларида моҳитабоннинг.

Эй сизларим, беқарор сўзлар,
От сурасиз, кўксим дупирлар.
Йўлингизда интизор кўзлар.
Қалбда эса туғён уфурар.

Алвон-алвон лолазор бўйлаб,
Чопаётган ҳу беғам кизча,
Бораётир сизларни қувлаб,
Юрагида ёлқин – юлдузча.

Чигиртканинг сасларида сиз,
Бузтўрғайнинг шахдига миниб,
Маволарга босаяпсиз юз,
Кузатаман бунда энтикиб.

Сиз – қўл етмас баргисумансиз.
Сиз – қалдирғоч тилин остида.
Булбул ютган гуҳарсимонсиз.
Мажнуниман ишқи дастида.

Ингизорман, зорман мунтазир,
Ҳайқираман: кўзларингни оч.
Ёнингдаман! Ёнимдан басир,
Сайрон-сайрон ўтар сандивоч.

АЖАБ

Тоғлар – сабот, тоғлар – матонат,
Қояларда ғурур ва кудрат
Пойларида гарддир одамзот –
Майда-майда – зарра шу хилқат.

Солиб кўрсанг уни офтобга,
Нур қатича хислат кўрмайсан.
Чимоли-да, чидамли тобга,
Одамзодда суръат кўрмайсан.

Шу митти жон, шитоби билан
Ажаб, ҳатто қирқ ёрар нурни,
Аллоҳ тоғу офтоби билан
Ином этган унга заминни!

ТАВБА

Турфалик асрида одамизодни,
Бошдан оёқача ниқоб чулғади.
Пардалар қоплади руҳониятни,
Пок дилни ростакам ёлғон булғади.

От сураp тегрангда лўттивоз кимса,
Етса йиқитади тири ҳаққулга.
Ликиллаб туради шайтоний думча,
Юкиниб яшайди кўринмас қўлга.

Кўрасан, қилт этмас бевафо виждон,
Бошингни чиқармас ҳар не балодан.
Яна тухмат килиб, яратган Ҳаққа
Дейдилар: “Буларнинг бари Худодан!”

ЁШЛИККА ҚАСИДА

О, қандай гўзалдир,
Навқирон ёшлик,
Юрак тўла меҳр,
Кўз тўла меҳр,
Севгидан вужудлар,
Ларзондир ёшлик.
Ғуборсиз юзларда
Ҳаририй ибо,
Юраклар тепишар,
Нигоҳ ўпишар,
Бир дам эсмай тургин,
Эй, рашкчи сабо,
Висолга тўйишсин,
Меҳрибон ёшлик.
Вужудлар бир қайнок,
Орзуга тўла,
Тошни ушласа-да,
Эритар тафти,
Юлдузга нарвонни
Қўяди аҳди,
Курашда йиқилмас,
Мардондир ёшлик.
О, беғубор ёшлик.
Ўтли қарашлик,
Менинг вужудимдан
Кетиб борасан.
Муҳаббатим олиб,
Армонни солиб,
Шундай ёнгинамдан
Ўтиб борасан.

БАҲОДИРЛАР

*Жангда ўлган эмас бирор баҳодир,
Бари ҳалок бўлган хиёнатлардан.*

Шавкат РАҲМОН

Баҳодирлар ўлмас, таслим ҳам бўлмас,
Улар барҳаётдир, мисоли бир шан.
Унинг томирида кўпирар абад,
Ватан дарёсидай шарқираган қон.

Баҳодир эрлари бор юрт букилмас,
Баҳодир бор жойда кўз ёш тўкилмас,
Баҳодир жангларда ўлмас, йиқилмас,
Йиқилса йиқилар хиёнатлардан,
Оҳори тўкилган диёнатлардан.

Ҳақиқат камондай эгилади гоҳ,
Маломат юклари босганда зарбдан.
Мардона тиззалар букилар ногоҳ,
Рақиблар ортингдан чалса оёқдан.

Бу қисмат негадир, бу қисмат нечун,
Хиёнат жилмаяр ортингда туриб.
Баҳодирлар яшар ўлмоқлик учун,
Кўрқоклар яшайди ортингдан юриб.

БИР ҚАДАМ НАРИДА

Бир қадам нарида бахтимни кўрдим,
Интизор, кўзида сўнаётир чўғ.
Бир қадам нарида рўбарў турдим.
Қалбимни куйдирди лағчаланган тиг.

Ҳайқирдим. Бокмади. Ҳайрон, паришон.
– Кутганинг мен, – дедим, – ҳей парирухсор.
Менинг излаганим сендирсан, инон, –
десам. У жон олиб, бир бокди хумор.

Нахот, кўзи кўрмас, тиллари лолдир,
Юракда ҳаприқар ловуллаган шахд.
Бир қадам нарида ажаб не ҳолдир,
Кутиб яшаганим, танимади бахт?!

ОТА ҲОВЛИДА

Тонгда келдим ота ҳовлимга,
Дил ўртаган айриликдан сўнг.
Ким тушмаган менинг ҳолимга,
Рух. Исканжа. Нигоҳ тўла мунг.

Бўсағага ўзимдан аввал,
Бошин урди ичиккан соғинч.
Киприкларим нимагадир ҳўл,
Нимагадир ота уй тип-тинч.

Болалигим чикди йўлимга,
Патала соч, ёқалар вайрон.
Қўллларингни бергин қўлимга,
Десам, боқди танаймай ҳайрон.

Жим кезиндим сокин ҳовлида,
Ортада – бола. Кўксимда вулқон.
Босилмаган қалбнинг ҳоври-да,
Нафасини сездим, ҳа, инон.

Юрагининг дук-дукини ҳам,
Тикилишар жим икки фидо.
Бири соқов, бириси мубҳам,
Меҳрсираб туришган гадо.

ИСТИҚЛОЛ МУБОРАК

Сайрасам булбулдай, Ватан меники,
Яйрасам тўрғайдай, осмон меники,
Тўшимга хуриллаб тегар ҳаволар,
Қалбимга куйилар тонгдай наволар.

Толеда истиқлол жамолин очди,
Мушаклар пориллаб сочқилар сочди,
Сурурга тўладир еру осмоним,
Истиқлол муборак, Ўзбекистоним!

Тилаклар тилайман, тонгдай мунаввар,
Босган ҳар қадаминг хайрли, зафар.
Сен ўзинг шавкатим, сен ўзинг шоним!
Истиқлол муборак, Ўзбекистоним!

1992 йил, 1 сентябрь.

НЕЧУН СЕВМАЙ, ЎЗБЕКИСТОН – ОНАМНИ МЕН?

Ватан, дилга тугиб юрган дардимсан сен,
Курашларда иймон ғолиб, мардимсан сен.
Севаман, деб ҳайқирмоққа талпинар тил,
Ҳайқирмасдан фидо бўлиш мумкин, ахир!

Мунисгина, онам каби бўйи бастинг,
Ялпизларинг кўзга суртиб, баҳор фасли,
Термуламан сокин сувдай сарҳадингга,
Ахир қандай севмай мунис онамни мен!

Укаларим лабларидан боллар тўкиб,
Синглим менинг йўлларимга сувлар сепиб,
Кутиб олар, супасига райҳон экиб,
Ахир қандай севмай гулу лоламни мен?!

Ўзбекистон, десам кўнглим тўлиқ бўлар,
Буғдойзорим, пахтазорим бўлиқ бўлар,
Улфатларим – деҳқон, чўпон-чўлиқ бўлар,
Қандай севмай киру дашту даламни мен!

Олам кездим, оку қора элат кўрдим,
Оч, бошида ҳеч тўлмаган сават кўрдим.
Бешикдаги неварамда савлат кўрдим,
Қандай суймай ахир тўқли боламни мен,
Ўзбекистон билан тўлиқ оламни мен!

ТОШКЕНТИМ

Бағишлов

Тошкент деса, кувонч тўлар юракка,
Тошкент деса, ишонч тўлар тилакка.
Осмонида офтоб кулиб, яйрайди,
Тошкент деса, куч тўлади билакка.

Онажоним, меҳрибоним, Тошкентим,
Сават тўла ширмой ноним, Тошкентим.

Кечалари кўчалари чароғон,
Маҳаллаю даҳалари фаровон.
Наҳор туриб ош тортади удум, деб,
Олма, узум, анор тўла дастурхон.

Боғу бўстон, буғдой – доним, Тошкентим,
Меҳмоннавоз, кадрдоним, Тошкентим.

Олам кемтик, Тошкент балқиб турмаса,
Зухро каби кўкда қалқиб турмаса,
Юлдузлар ҳам хира тортар самода,
Азим Тошкент нур таратиб турмаса.

Қароғимда чакноқ нури, Тошкентим,
Олам узра маржон, дурим, Тошкентим.

Неча аср, неча доvon ошган кент,
Минг йиллардан келажакка шошган кент,
Синовлари бошдан ошиб-тошган кент,
Улар ўтди, қолди абад Тошканд-кент.

Ризку рўзи тўлиб-тошган, Бош кентим,
Абадият бағридаги Тош кентим.

ВАТАН, СЕНСАН КҰНГИЛДАГИ

Ватан сенсан, дилда борим,
Номус, орим, кўнгилдаги.
Ватан сенсан, ифтихорим,
Беғуборим кўнгилдаги.

Оламнинг ҳар нуқтасидан
Кўнгил тортиб турдинг ўзинг,
Ўғил-қизим бўйи-басти,
Дил хуморим кўнгилдаги.

Ватан, ўзинг туморимсан,
Мунисгина гулёримсан,
Қалбим тўла алёримсан,
Дуторимсан кўнгилдаги.

Тоғларингда турсам, ҳайрат,
Боғларингда турсам, ҳайрат,
Йўлларингда юрсам, ҳайрат,
Беозорим кўнгилдаги.

Жилғаларинг куйлаб келар,
Дарёларинг ўйнаб келар,
Шабадалар сўйлаб келар,
Нахоримсан кўнгилдаги.

Осмонимсан юлдуз тўла,
Дуру гавҳар илдиз тўла,
Адирлари қизғалдоқзор,
Баҳоримсан кўнгилдаги.

ЗАМОНДОШЛАРГА

Ватан – менинг кўнглим,
Ватан – сенинг кўнглинг,
Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

Тобора юксалар,
Орзулар нарвони.
Тинч бўлса, яшнаса,
Ватаннинг кўрғони.

Белингни боғлагин,
Кўнглингни чоғла,
Меҳр қўй Ватаннинг
Ҳар гиёҳига.
Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

Дўстим, елкадошим,
Сафларда бор бўл,
Улуғ Истиклолга
Бошлади Сарбон.
Кўнглимизда хурлик,
Елкамизда хурлик,
Истиклол туғини
Кўтарди карвон.
Бизлар карвон бўлдик,
Сафдош – беармон!

Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

КЎНГЛИНГГА ВАТАН ҚУРГИЛ

Кўнгилга ватан қургил,
кўнгилга ватан қургил,
Пойдевори инсофдан, устунлари имондан,
Йироқ юриб ёмондан,
Кўнгилга ватан қургил, кўнгилга ватан қургил.

Яхшидир қават-қават, кунгурадор бинолар,
Силлиқ-сифта либосу яна алламбалолар,
Зару забарга учмай эй, хешу ақраболар,
Кўнгилга ватан қургил, кўнгилга ватан қургил.

Кўзингдаги нур билгин,
Мустақил Ватанни сен,
Осмондаги офтоб бил, ердаги моҳитоб бил,
Шаршарадай шариллаб вужудда оққан қондан,
Кўнгилга ватан қургил, кўнгилга ватан қургил.

Ватан муқаддас гўша
Онамиз кулбасидир,
Отамиз ори Ватан, дилнинг оҳори Ватан,
Шул табаррук қурғондан,
Кўнгилга ватан қургил, кўнгилга ватан қургил.

Кўнглида ватани йўқ,
чекарга ситами йўқ,
Бир қушча ошени йўқ, белгисиз, нишони йўқ.
Айирмасин чамандан – озод Ўзбекистон,
Кўнгилга ватан қургил, кўнгилга Ватан қургил.

ТОШКЕНТДА КУЗ ТОНГИ

Манзара

Куз. Тонг. Ширт-ширт кўча супураар аёл,
Бемакон хазонлар дайдийди бесар.
Юлқилар ҳар томон маст-аласт шамол,
Дарахтлар мотамда, ҳолсиз хўрсинар.

Тақдирга ўчма-ўч фаромуш аёл,
Тозартаман, дейди оламини гўё.
Ширт-ширт. Кўчада тўзғийди хаёл,
Гарду хазонларга булғанган дунё.

Заррин тонг инграйди чангга ботганча,
Қочмоққа жой излар нурлар толаси.
Юпун кўрпасини бошга тортганча,
Кулбада ухлайди фаррош боласи.

Ширт-ширт. Ширт-ширт.....

117653
·TDIU
kutubxonasi

БЕШ ОҒАМНИНГ БОТИРЛАРИ

Бир ёнимда бағри очик қозоғим бор,
Бу ёнимдан биродарим тожик келар.
Манас айтиб, катта бўлган қирғизларим,
Махтумқулин тингламаган нозик келар.
Келинлар-ей, беш оғамнинг ботирлари,
Илму ирфон – нурга тўла чодирлари.

Дастурхонда ризку рўзу нон ўртада,
Кўзу қошу шан ўртада, жон ўртада.
Навойдан қолган байтни куйлашайлик,
Жомий бобо ҳикматидан сирлашайлик,
Абай бобо айтганидай жирлашайлик,
Иссиққўлнинг бўйларида кўрлашайлик,
Келинлар-ей, беш оғамнинг ботирлари,
Илму ирфон – нурга тўла чодирлари.

Бирлашганда сўзимизда қудрат бўлар,
Сўзимизда, ўзимизда савлат бўлар.
Кўнглимиз бир, дилимиз бир олам аро,
Бешта йўлбарс, бешта буюк давлат бўлар.
Келинлар-ей, беш оғамнинг ботирлари,
Илму ирфон, нурга тўла чодирлари.

Бу сўзларни айтмаяпман, кўкдан олиб,
Бобом айтган насиҳатга қулоқ солиб.
Ўтган яхши ёмон кундан сабоқ олиб,
Яшайлик-ей табоқ бериб, табоқ олиб.
Келинлар-ей, беш оғамнинг ботирлари,
Илму ирфон – нурга тўла чодирлари.

Оламга бок, бўлхо-бўлдир, урхо-урдир,
Бўлингани бўлиб ерлар, сурхо-сурдир.
Кўра туриб, кўрмаганнинг қалби кўрдир,
Енгилмагай эш бўлганлар, мудом зўрдир.
Келинлар-ей, беш оғамнинг ботирлари,
Илму ирфкон – нурга тўла чодирлари.

МУЪЖИЗА

Менинг ҳам боғимда ўрик гуллади,
Ҳар бир гул япроғи кўнглимдай ҳарир.
Чиройини бичган энг улуғ Меъмор,
Бўёғини сурган буюк Мусаввир.

Гуллари чўмилган тиниқ нурларга,
Теграмда кезинмиш баҳорий сурур.
Новдалар чулғанмиш садаф, дурларга,
Таҳририн қилолмас бирор муҳаррир.

ХОЛАТ

Мунавваранинг шеъри

Бир шода райҳон бердинг,
Кўнглимга ларзон бердинг.
Киприкда айланар ёш,
Дилимга дармон бердинг.

Бу ҳазилму ишорат,
Қалбда хузур, харорат.
Ғулу ва ором, роҳат,
Ё сенмидинг, муҳаббат?!

ҚОЗОҚ ЙЎЛИДА

Юрагим ғаш, қозоқ йўлида,
Жону таним ёнади лов-лов,
Акамминдинг, укамминдинг айт,
Миллатимнинг эй қоракўзи,
Нега олов йўлда бўлди ғов?
Ўтда ёнмас, сувда нўкмасим,
Келар эдинг мозий қаъридан,
Йўлинг кесиб ўтмасди биров,
Хунхорларга йўлиқдингми ё,
Ёки алдов ақлингни олди,
Қандай қисмат бу куйга солди?
Акамминдинг, укамминдинг айт,
Нега олов йўлда бўлди ғов?
Ё ёндирди қалбингдаги тафт,
Ё кул қилди сендаги сабр,
Алангалар чулғар дилимни,
Тутунлари ўрлар самога,
Фотиҳага очдим кўлимни:
Қолганларга тиларман сабот,
Охиратинг бўлсин-ай обод,
Юрагим ғаш, қозоқ йўлида.

МЕН СИЗГА АЙТСАМ

Хар кас ўзин Аллоҳ бандасиман дер,
Мусулмонман, дея такволар қилар.
Нафс ўртага тушса, бир-бирини ер,
Тангри номи билан даъволар қилар.

Тани, деб ўзингни, ойналар тутсанг,
Шайтонлик қилма деб, ёқангдан олар.
Пойингдан тишлайди, ёнидан ўтсанг,
Лошинг гўрдан олиб, гўрларга солар.

Ғийбату маломат туриш-турмуши,
Майда икир-чикир, фаҳшу иғволар,
Таъмаю юлғичлик қилган қилмиши,
Отага оталик қилар даъвогар.

Кимсан, хей, оломон, дейсан тутақиб,
Шукрни билмаган, уят билмаган.
Фақат еб ичмоқлик, очиб, ютақиб,
Қорни тўйса ҳамки кўнгли тўлмаган.

Момоларим айтмиш, уруш йиллари,
Бир эркак қолмаган қишлоқлар бўлган.
Оч қолган етимлар қақшаб диллари,
Шундай кунларда ҳам номус ўлмаган.

Белига белбоғни боғлаган аёл,
Қабр ҳам қазгандир керак бўлганда.
Олис обкетди-я, бу қурғур хаёл...
Ҳозиргидай бўлган ғурур ўлганда.

БУХОРОЛИК ЖИЯН

Бўлган воқеа

Тунов куни ғалат бир хангомага йўликдим.

– Салом, деб, Бухородан, – келди йигит, мулойим.

– Тоғамнинг ўртоғисиз, тоғамсиз!

Бир тўлишдим.

Йўқлагувчи ҳар киши кам бўлмасин илойим.

– Жаҳонгирми, – сўрадим, – Бахтиёрми, юборган?

– Иккиси ҳам қадрдон, иккисига жиянман.

– Эй, Бухоро бир олам. Икки дўст ҳам бир жаҳон.

– Хуш келибсан, бўл меҳмон, – дедим уни қиёлмай.

– Ако, вақтим кўп тиғиз. Асалчиман, тадбиркор.

Бир юзи ўн кутидан асал олдим жўда мўл.

Тоғамларга улашдим. Сиз ҳам шу кўнгилда бор.

Икки катта банкани машинамга солди ул.

Пул тутсам, “йўк” деб турди. Ҳотам бўлдим жиянга.

Чўнтагига қистирдим мояна деб олганни.

Ширин сўзга алданиб, ботиб сатта қиёмга,

Уйга қайтдик қучоқлаб, икки банка ёлғонни.

ГУЛ БЎЛИБ...

Кўрганмисиз, аёл гул юлмас,
Лолалар ҳам термайди аёл.
Кўриб, қувонади кўзлари фақат,
Гулга озор бермайди аёл.

Келтиргансиз қачон гулдаста,
Ё, бир тутам қизғалдоқ юлиб.
Боққанмисиз, юзига аста...
Юрибмизда биз эркак бўлиб.

Иш, иш, иш – тугамас ташвиш,
Кўзни очиб, юмаверамиз.
Оқшом эснаб, ё танда ҳориш...
Бўсағада тураверамиз.

Газпечкада вишиллар чойдиш,
Тўлғанасиз кўзни очолмай,
Хотин супа супурар, хомуш,
Кўнглингизга бир сўз тополмай.

Осмондаги ой каби тўлиб,
Юлдуз каби чарақлаб кўзи.
Шарқираган жилғадай бўлиб,
Кўнглингизга кирганди ўзи.

Энди зинҳор чиқиб кетолмас,
Унга дарддир, тортсангиз ташвиш,
Сизнинг юзингиздан ўтолмас...
Сизни эса, ҳар кун кутар иш...

Майли, гул ҳам келтирманг атай,
Эшикдан бир бора кирсангиз кулиб,
Аёл яшнаб кетади, ҳай-ҳай...
Ўзи кутиб олар сизни гул бўлиб...

ТИЛАК

Олтмишбойларга

Баъзан эсга тушиб,
Ўтмишнинг шавқи,
Нурларга чўмилар,
Хотира завқи.

Гоҳ бола эрмаги,
Қилган ишингиз,
Тушиб қолар бўлса,
Битта тишингиз.

Чеваралар сўрар,
Бижилдаб, чакқон:
– Бобожон, мактабга
Чиқасиз қачон?

Ҳиқиллаб куласиз,
Қолиб чорасиз,
Нима ҳам қиласиз,
Ахир боласиз?!

Термулиб туради,
Кампир беғараз.
Ўзингизча гоҳо
Қиласиз араз.

Йўқлаб келар бўлса,
Бирор тенгу тўш,
Кайфингиз чоғ бўлар,
Кўнгил бўлар хуш.

Дўстгинам, гўзалдир,
Ҳаёт шу билан.
Нашъу намолари,
Сизу биз билан.

Олтмишдан ошса-да,
Умр тулпори.
Кўнгилда йигитлик
Шаҳди, хумори.

Етмишда югуриб,
Саксондан сакранг,
Тўқсонда қутласин
Дўстларнинг бори.

ҲОЙ, СЕН

Ҳой сен, мана бир кунинг ўтди.
Нафасинг йўқликнинг этагин тутди.
Бир бора, отангни кучдингми қониб,
Онаниг ўчоғида кўрдингми ёниб.
Ўтди, абас бўлиб, неча минг кунлар.
Барин олиб кетди шамол, эпкинлар.
Надоматга тўла қопни инқиллаб,
“Онажон”, дединг-ку, ҳорғач мунқуллаб.
Шўх, шодон онларда эсламадинг, рост,
Ҳатто, кўқларга-да етганида даст.
Бирор кун ёдингга келмади улар –
Беминнат, ортингдан жилмайиб турар.
Бу кўна дунё-да, не бўлса-да Ҳақ,
Ҳар замон бир ҳикмат айтиб қўяр халқ.
Дейдилар: “Боланинг кўнгли далада”,
Дейдилар: “Онанинг кўнгли болада”.
Бу далли дунёнинг синоатими,
Ё, балки жазоси, саодатими?

Шу тонг туриб дедим, эски бир гапни:
“Онаниг тирик бўлса, кўтар бошингга,
Отанг тирик бўлса, чорла ошингга.
Чойлар тут ўтқазиб, уйинг тўрига,
Бориб йиғлагунча бир кун гўрига.

* * *

Шеърим бағримда мунис,
Синглим бўлиб йиғлади.
Кечалари овлоқда
Ўзим бўлиб йиғлади.

Тушунмади ҳеч бир қас,
Юрагимнинг ноласин.
Зимистонда воласи
Узун бўлиб йиғлади.

* * *

Қизим Умида хотирасига

Кимга айтайин дардимни,
Кўнглим баҳордан айрилди.
Қиёматга қолди дийдор,
Тонгим наҳордан айрилди.

* * *

Ўйнаб-ўйнаб ўтиб кетди баҳорим,
Хазонларни қувиб етди баҳорим.
Қизғалдоқдай қув очилган чоғида,
Қизғалдоқдай тўзиб кетди баҳорим.

* * *

Бу озурда кўнгилнинг
Кўчасин тополмадим.
Орзуларга чўмилган
Кечасин тополмадим.

Йўллар тошли, чағирли,
Завол кўрди товонлар.
Зайлига бериб дилни
Алдолмадим ёронлар.

Машаққатлар ўрмони,
Адаштирди йўлларим.
Етдим деганда, алҳол,
Очик қолди кўлларим.

Умид берди қаноат,
Аллоҳ эса сабрни,
Карам билан саховат,
Эҳсон қилди абрни.

ДАРАДА

*Лекин алам қилар, бир умр гирён,
Итлар орасидан ўтса карвонинг.*

Абдулла ОРИПОВ

Устоз айтарини айтди-да, ўтди,
Кўринг, карвон кетиб борар устозсиз.
Ташландиқ суякка итлар кўникди,
Даврини сурмоқда э ҳ и-ҳ и й, сонсиз.

Баъзан, уларнинг-да, бошин силаймиз,
Баъзида суҳбат ҳам курамиз “дил”дан.
Гоҳ чора тополмай, “омад” тилаймиз.
Яхшиямки, улар қисилган тилдан.

Булар ҳали ҳолва, булар ҳали тўй,
Карвон кетиб борар қир, адир оша.
Дўстим, итлардан-ку хавотирни кўй,
Олддан чиқмасайди катта томоша.

Итлар-ку емак деб оларди пойдан,
Кувса кутилардик ўтиб дашт, қирлар.
Қандай чиқажакмиз бу дара жойдан,
Ўраб олар бўлса гала қашқирлар.

ҚУТҚАР МЕНИ...

Нима десам, бўғзимда тиғдир,
Уни тутган бегона эмас.
Дунё, мени бағрингга сиғдир,
Кел, ҳайқириб яшай бир нафас.

Кишан каби ҳамроҳим кўли,
Чирмаб олган билакларимни.
Кесилгандир юракнинг тили,
Парчаланган тилакларимни...

Қутқар мени, қутқар руҳият,
Қутқар мени, она шеърят!

Балойи нафс базму жамшидда,
Исканжада қолган Хорунлар.
Ҳақиқатни айтаман, дея,
Чинқиради фақат қоринлар.

Нима қилай, кимга айтаман?!
Ойбек каби мўлтирамасдан.
Қайта, қайта, қайта айтаман,
Оёқ, кўлим қалтирамасдан.

Қутқар мени, қутқар руҳият,
Қутқар мени, она шеърят!

Севмасмидим гулу райҳонни,
Ва дўстларнинг қаҳқаҳасини.
Ҳаммасига алишдик жонни,
Қалбга жойлаб ваҳимасини.

●●●—●●●
Турналардай халқобланишиб,
Кур-курлашиб ўтди дўстларим.
Бу озурда кўнгилнинг шошиб,
Кўчасидан нелар изладим.

Топганим не, йўқотганим не,
Токи кетмай бўғзимга ботиб.
Кўнглим учун бирор нарса де,
Бир мунаввар тонг каби отиб.

Кутқар мени, кутқар руҳият,
Кутқар мени, она шеърият!

Авомликми, теграмда қалққан,
Лоқайдликми – манглайда тамға.
Жоҳилликми, сирғадай таққан.
Чўкиб кетмай бутунлай ғамга?!

Кутқар мени, кутқар руҳият,
Кутқар мени, она шеърият!

Фақат сенда – муҳаббат, шафқат,
Фақат сенда – бокира туйғу.
Орзуларим ёзади қанот,
Сен борсанки, чекинар қайғу.

Капалаклар ўпар гулларни,
Розин айтар бедор булбуллар.
Таратар тонг заррин нурларни,
Сен бор учун обод кўнгиллар.

Сен борсанки, тоза руҳият,
Мангу бор бўл, она шеърият!
Кутқар мени!

ҲАЙҚИРИҚ

Ишшайиб келишар иши тушганлар,
Битмаса бўралаб сўкар қайтишда.
Қайдан пайдо бўлар, бундай нусхалар?!
Тил ҳам лол, гумонда, аниқ айтишга.

На инсоф, андиша бордир уларда,
Фақат мен, фақат бер, дея юлишар.
Гадой ҳам таламас, очдан ўларда,
Чиябўрилардай уввос солишар.

Қаламим тифларга айланиб кетсин,
Майли, синсин, ҳатто кураш тушганда.
Овозим жон қадар туташсин, етсин,
Икки оёқ ерда, юз кўришганда!

ҚОРА ДЕНГИЗ БҮЙИДА

*“2009 йил сентябрь ойида
Туркияда кучли довул кўтарилиб,
сув босқини юз берди.”*

Матбуот хабаридан

Онадули соҳилларини
Ямлаб ўтар аждарҳо шамол.
Ёпмоқ учун ҳатто уятин,
Тополмади бандаси рўмол.

Кунпаякун, осмон билан ер.
Денгиз кўпар, юҳодай коми.
Қаҳрдан парт, дунёнинг томи,
Тўзонларда одамнинг жони.

МАРЖОНЛАР

* * *

Шогирд келиб, устоз пойин гуллади
Фаррош олиб, бор гулларни пуллади.
Шоир кўриб, бу аҳвояни гуллади.

* * *

Кимлар пойин ўптиради каттарса,
Кимлар пойни ўпиш учун каттарар.
“Биров пойин ўпмай ўс”, дер катталар.

* * *

Шайтон қавми шайтонлигин қилади,
Ҳингир-ҳингир кулиб содда ҳолингдан.
Аллоҳга сол. Товонидан тилади.

* * *

Зулм қилган Аллоҳимдан кўркмасдан,
Жазосини олишга ҳам улгирар,
Қазо етиб, бу дунёдан кетмасдан.

* * *

Алдаркўса кетиб борар дунё кезиб,
Йироқлатиб йўлни солди, биздан безиб.
Шўрлик қолди алданганин чоғи сезиб.

* * *

– Ёлгон айтиб, нега юзинг қизармайди,
Хатто шами памидордек бўзармайди?
– Рост гапирсам, ишонмаса нима қилай,
Эски масал – эски касал тузалмайди.

* * *

Бу ёлгончи дунёсида ёлгон ғолиб,
Ёлгон дема, ёлгон айтган доим ғолиб.

* * *

Не-не шоир кўрдим, мисоли боғбон –
Ўзгалар шеъридан пайванд олдилар.
Туроғини бузиб, оҳанги қолган,
Эски оғочидан айвон солдилар.

ҚОШИНГГА ЎСМАЛАР ҚҰЙИБСАН

Қошингга ўсмалар қўйибсан,
Айт, кимни шунчалар суйибсан?
“Мен ўша бахти бор”, дегандим,
Намунча қабоғинг уюбсан.

Сурмалар сурибсан, нилдаин,
Қароғинг кулади мулойим.
Айт, кимни шунчалар суйибсан,
Бўйнингга бўйтумор бўлайин?

Яноғинг чўғланмиш ибодан,
Бир тутам кокилинг қошингда,
Фирокми, изтироб толдирган,
Севгими тушибди бошингга?

Бу дарддан ким омон чиқибди?
Дилингни бой бериб қўйибсан.
Кўнглингда шубхаю ҳадиклар,
Қошингга ўсмалар қўйибсан.

БИР КУНИ

Бир кун нафас урсанг, яшнагай гиёх,
Бир кун тонг кулади очик, дарчангдан.
Дилгинанг аслолар бўлмасин сиёх,
Ўзи асрагайдир ҳар гарду чангдан.

Ёнингда бўлмаган чоғимда тик тут,
Ҳар каснинг дўқига эгма бошингни.
Истагим, ота бўл, болалик – унут,
Йиғламасдан егин, ҳалол ошингни.

Истагим, чорасиз одамни кўрсанг,
Елкасидан тутгин, малол келмасдан.
Билсанг шу одамнинг миллатдошисан,
Оёғини босиб олма билмасдан.

Оғримасин дили, қайтмасин қўли,
Деса бас, бир куни отангга раҳмат!
Шундай бўлган асли боболар йўли,
Шу йўллар сенга ҳам бўлсин ижобат.

* * *

Давр шамоллари учириб кетар,
Ҳар қандай ёвузлик, риё, ҳасадни.
Боскин эсдан чиқар, вайрона – обод.
Юлиб кетиб бўлмас, лек шеъриятни.

Маърифат яшайди, яхшилик қолар,
Лутфий байтларию Навоий саси.
Занглаган қилич ҳам қолар эҳтимол,
Ва албат мозорлар – вақт иддаоси.

Элас-элас мозий сарҳадларидан
Узуқ юлуқ овоз, инграган хитоб
Келади – мункиллоқ бобом товуши,
Тарих – варақлари ҳилвиروق китоб.

Бари эсдан чиқар, замон ўзгарар,
Ўтиб кетгай барча-барча хунхорлар.
Яшаса-да, юзлаб, минглаб асрлар,
Халқ ёдидан ўчмас қолган озорлар.

ИЗТИРОБ

Тун оғир чўкди.
Гурс, этиб йиқилди,
унинг ёнига.
У ўқинди, бўғилди.
Тикилди.
Деразадан боқди фаромуш
Ой ҳам ҳорғин унинг ҳолига.
Қароғида ёш айланди.
Тўкилди.
Айтилмаган сўзнинг ҳолига.

* * *

Баъзан ишхонада тунаб қоламиз,
Баъзида уйда ҳам уйку келмайди.
Фикру хаёлимиз ташвиш билан банд,
Деймиз: фидоликни ҳеч ким билмайди.

Гуноҳларга ботиб яшаймиз гумроҳ,
Ўйлаймиз шу сафар ҳеч не қилмайди.
Гоҳо йўлдан урар бир нокас ҳамроҳ,
Деймиз: барибирам ҳеч ким билмайди.

Ота-онасини алдаб яшарлар,
Хотин-ку ҳар гапга лакқа тушади.
Ёлғондан кўкка ҳам нарвон ташларлар,
Шундай каслар ҳам бор ҳеч ким билмайди.

На Худо ёдида, на иймон – томчи,
Гуё миллион йиллаб яшайдигандай,
Ўзига бинолар қўйганлар қанча,
Шундай пастлар ҳам бор ҳеч ким билмайди.

Биз кўрмайди деймиз, бордир кўргувчи,
Тақдирдан қайга ҳам борамиз қочиб.
Аллоҳ кўргувчидир, Аллоҳ билгувчи,
Кутмоқда инсофнинг эшигин очиб.

* * *

Паст кетса бировлар,
Пастлашиб юрма,
Дунё сенингсиз ҳам
бири кам асли.

Камига ямоқ бўп,
Қасдлашиб юрма,
Тоғ бўлсанг, тоғдай тур,
Мардона, мағрур.

Пойингдан ҳар номард
Тутолмасинлар,
Қоядай қаддингни
Тик тут, эгилма,
Елкангдан бошингга
Чиқолмасинлар.

МАРДУ МАЙДОНЛАР

9 май – Хотира ва қадрлаш куни. Мангу олов ёдгорлиги. Зиёратчилар оқими ҳадсиз. Иккинчи жаҳон уруши иштирокчилари, кексалар, ёшлар... Улар жангу жадалларда ҳалок бўлган ватандошларимизни хотирлашмоқда.

Ана кўринг,
Бир кўр боғча боласидай,
Бир-бирини етаклашиб,
Бир-бирини аяб-суяб
XXI асрга ҳам етиб келди
уруш кўрган, олов кечиб
жангу жадал ичра юрган
марду майдон отахонлар!
Қани, туринг,
Қарсак уринг,
Таянч бўлиб, қанотига
Битта-битта Сиз ҳам кириг.
Билинг,
душман қилар ўйин –
тинч аҳолин бузиб уйин,
Оналарни қон қақшатиб,
қиз-жувонлар номусини
паймол қилиб,
севишганлар бузиб тўйин,
топтаб Ватан тупроғини
қилмасин деб орни яксон
олиб эрлик яроғини
бўлиб сиртлон, бўлиб тарлон,

ор-номус деб, бўлиб қалқон,
мисли қоплон!

Жангга кирган ўзбек ўғлон,
Днепрдан, Веслалардан,
Нева каби дарёлардан,
Кемаларда, қайиқларда,
Гоҳ пиёда, совуқларда
Ўқ-оловдан ўтиб келган,
Марду майдон бобожонлар!
Жасур, қайтмас отахонлар!
Бири Қудрат Суюн бўлиб,
Топиболди, Эргаш, Тилов
Душман узра куюн бўлиб
ёпирилган

– Кули кўкка совурилган!

Душман кимлар?

Улар билар,

Уруш нима?

Улар билар,

Ватан севмоқ қандай бўлар?

Десам, улар кулиб турар.

Тишлар тушган, хушлар учган,

Боласидай ҳасса кучган.

Бир пайт улар лочин каби,

самоларда ғиз-ғиз учган.

Нақ ажалнинг чангалида,

Этик ечмай, дарё кечган.

Тутдай тўзиб, ўрмон кезиб,

Окопларда, кўк чой ичган,

Аскияни ипдай эшиб,
душман зотин тутдай тўкиб,
баъзан “тил” ҳам тутиб келган.
Отахонлар, отахонлар!
Марду майдон бобожонлар!
Ана кўринг,
Бир кўр боғча боласидай,
Бир-бирини етаклашиб,
Бир-бирини аяб-суяб,
XXI асрга ҳам етиб келди –
Марду майдон паҳлавонлар!
Улар бизнинг оримиздир,
виждонимиз, боримиздир,
тоғимиздир, боғимиздир –
томирлари гургираган!
Ватаннинг ҳар гиёҳини,
Кўзга суриб,
Авлодларга озод, обод Ватан бериб,
даврамизда мағрур турган.
“Ватан севсанг, жондан сев!” деб
Матонатдан сабоқ берган
Бобожонлар, отажонлар, онажонлар!
Улар бизнинг ғуруримиз,
Шаънимиздир, суруримиз!
Қани, туринг,
Қарсак уринг,
Таянч бўлиб, қанотига
Битта-битта Сиз ҳам киринг,
Укажонлар, укажонлар!

РОЗ

Мехримдан уйғонди ҳатто тонг чоғи
Хитойнинг рангоранг шўх атиргули.
Яшнатди яшнади, хонамнинг боғи,
Қайда, топаолмадим кўнглингнинг йўлини.
Қалбинг тошмидики, билмадим шунча,
Розимни тинглашга йўқ сенда сабот.
Дилсиз бўлса ҳамки, барқ уриб ғунча,
Кўнглим гулшанини айлади обод!

СЎЗ ВА ШОИР

Бугун сўзлар уйғонди тонгдай,
Қалдирғочлар чағчағалари
Эшитилди баҳорий бонгдай,
Булар – илҳом дабдабалари.

Мен уларни масрур тинглайман,
Дудуғимга боқиб, жилмайиб,
Сўзларини базўр ўнглайман,
Гунг ва соқов чолдай мултайиб.

Гул баргидай ҳарир хилпираб,
Хиром айлар, нурла эшилиб.
Шудринг каби турар пирпираб,
Кўнгил қуйлар бирга қўшилиб.

Улар рангин кўриб кувнайман,
Капалаклар ўпган лоладай.
Қувлашаман, кучиб, ўйнайман,
Онажони ўпган боладай.

Сўзлар туткич бермас барибир,
Иболи ёр – ўпич бермайди.
Оловланиб дейди: “нари тур,
Бевафони сўзлар севмайди”.

КЎНГИЛНИНГ КИТОБИ

Варақлаб турсанг гоҳо,
Кўнгилнинг китобини,
Туйиб ҳайрон қоларсан,
Умрнинг шитобини.

Дарё нима, вақт нима,
Тутиб бўлмас хаёлдир.
Англаб, англамай сирин,
Бир дам эсанг шамолдир.

Даврон ўтиб кетсаю
Лек ўзинг ўтолмасанг,
Алвидо айт шамолга,
Этагин тутолмасанг.

Орзулар осмондаги
Турналарга айланди,
Бош узра “кур-қурлашиб”,
Хўшлашмоққа шайланди.

Боқиб, дейман ҳайратда,
Ҳасратларда қолдимми?
Ўзимдек бир ғарибнинг,
Кўнглин овлай олдимми?

Шовулласа-да дарё,
Бағри тўла тош ётар.
Камига нокаслар ҳам
Аямай мисқол отар.

ДАРАХТЛАР

*80-100 ёшли дарахтлардан ясалган
создан майин ва ёқимли овоз таралади.*

Созгар уста Носир таърифи

••

Тутмисиз, ўрикми, сара дарахтлар,
Букчайган дарахтлар, қари дарахтлар.
Бобомдай юраги яра дарахтлар,
Момомдай мункайган пари дарахтлар.

Пойимда чирсиллар, гулхан ловуллаб,
Хотиралар билан қиламан суҳбат.
Довулга дош бериб, мағрур шовуллаб,
Фидо бўлиб яшаш ўзи қандай бахт?

Саратон офтоби тобига олса,
Сояда оламиз бир нафасга тин.
Аёзда танимиз совқотиб қолса,
Лангиллатиб печга тикамиз ўтин.

Тутмисиз, ўрикми, сара дарахтлар,
Букчайган дарахтлар, қари дарахтлар.
Бобомдай юраги яра дарахтлар,
Момомдай мункайган пари дарахтлар.

Ҳатто пайрахангиз бағишлар ором,
Ҳатто хидларингиз, ёқимли, хушбўй.
Қоқшол елкангизга суяниб бир дам,
Гўдак бола каби сурмоқдаман ўй:
...Юз йил ҳам бир тутам – ёндию ўчди,

Тингланг, таралмоқда нолавор овоз...
Дарахтнинг мунглари созларга кўчди,
Балки бобомизнинг кўнглидир шу соз...
Балки момомизнинг ҳасрати – ёзиқ,
Инганиб, қаддини тута олмаган.
Балки пешонага ёзилган ёзиқ –
Бизга дардларини айта олмаган.

АРМОН

Чавандоз бўлсайдим,
Алпомиш келбат,
Бедовим бўлсайди,
Яғринлари кенг.
Дўпир-дўпир чопардим...
Қисмат, тупроқ билан бўлар эдинг тенг,
Тоғларнинг тошига от сураб эдим.
Қоялардан боқиб мардона,
Юрагимдан ясардим ялов.
Тулпорим – олов.
Ёллари аланга бўлиб лангиллар,
Туёғидан чакнаб эди ўт,
Ҳансираб турарди Сир билан Аму..
Пойида...
О, қандай ғам бу?
Елкамда ҳасрат,
Қаддим эса кетмоқда букилиб.
Юракда ғулу,
Умр сўкмоғида борурман,
Армон, деган асовни миниб.

БУХОРОДА

Бухоронинг жин кўчасида,
Кўнгил доим ҳисга тўлади.
Лабиховуз бўйида бир дам,
Афандича суҳбат бўлади:

...Қийиқ кўзлар сўйлар дунёнинг,
Ками-кўсти, кемтикларидан.
– Кимсан ўзи, Насриддин Хўжа?!
Дейман тўлиб, энтикканимдан.

Қачон, қайда, шомда, саҳарда,
Қандай туйғу юрагинг ёққан?
Фурсат топиб, қайси бир чаққон
Афанди, деб бермишдир мақом?

Кўнглимдаги сўров кўчмасдан,
Чақнаб кетар қитмири кўзлар,
Лабда эса жилмаяр иллат..
Латифалар тинглар юлдузлар.

Ҳақиқатга айланар руё –
Бир талатўп бозор бу дунё.
Каззобу бозингар,
Морбозу жаллоб..
Пештахта ортида,
Пулланади ор..
Кўкрак қафасингга беркинар озор.
Шу дам,
Насриддиннинг кўзлари – Ваган!
Неча аср, неча йил билмам,
Қароғидан топади паноҳ,
Афандича жилмайган миллат!

ЭРТАКДАН СЎНГ

Эртак тинглаб ўсса бола мард бўлади,
Эртакларда доим оғир шарт бўлади,
Жин-ажина, алдаркўса, ялмоғизлар,
Тароқ – ўрмон, кўзгу – дарё, учқур отлар...
О, уларни англамасам дард бўлади.
Ғилдиракдай ғилдиради болалик ҳам,
Ҳаёт ўзи бир ғаройиб эртак экан,
Учқур отим қайда қолдинг озор етди,
Чангалзордан ўтаётсам қоқ тушда мен,
Алдар алдаб, ажиналар чалиб кетди.

* * *

Сабо – баҳорнинг дугонаси,
Ёмғир – ошиқларнинг девонаси –
Шаррос изҳор этар ишқини.

Ловуллайди баҳорнинг юзлари,
Ялпизлар – маҳалланинг қизлари.

Севгининг суврати шундайдир –
Сабо баҳорни етаклаб дайди,
Шов-шов ёмғир изғийди кўчада –
Ёлқинли ҳислари қалбида.

Дув-дув гап ариқлар лабида.

НОТАНИШ ОДАМ

Олам эди мен учун одам,
Мен уларни севдим жонажон.
Тупроғию, гардлари билан,
Одам, дедим улар ҳар қачон.
Севдим, барча дардлари билан,
Юрагимни тутқаздим олиб,
Ўзлигини этди у аён.
Мен бағримни очган чоғимда,
Кўкрагимга ниш уриб чаён
Ва керилди мисоли голиб.

**ВАТАН СЕНИ
ҚУВОНЧЛАРГА БЕЛАГАНДА**

Музаффар неварамга

Тонг шамоли сочларингни силаганда,
Офтоб нурун бошиңг узра элаганда,
Ватан сени қувончларга белаянда,
Яратганга шукроналар айтдим, болам.

Ширин тилинг «она» сўзин сўзлаганда,
Юрагингда меҳринг жўшиб уйғонганда,
Отанг бўйу-бастинг кўриб қувонганда,
Яратганга шукроналар айтдим, болам.

Ҳаёт акси – қатра сувда, дейишади,
Фарзанд асли ҳаёт нақши, дейишади,
Онам, Ватан, деганингда меҳринг жўшиб,
Яратганга шукроналар айтдим, болам..

* * *

Муҳаббат, сен тим қора қошли,
Нечун доим кўзларинг ёшли?!
Оҳу каби хуркиб, чопасан,
На хилватда ором топасан.

Нечун доим кўзларинг ёшли?!
Сени кўрдим сойлар бўйида,
Маъюдирсан, Мажнун кўйида –
Қарори йўқ, фикру ўйида,
Муҳаббат, сен тим қора қошли,

Лолаларга боқдим – муҳаббат,
Лов-лов ёниб турар юзлари.
Жилғаларга боқдим – муҳаббат,
Шарорадай сочин излари.
Қалб тепади мисли пўртана,
Уриб турар ўртаб, ўртана.

Муҳаббат, сен тим қора қошли,
Айт-чи, нечун кўзларинг ёшли?!

ҲЕЧ БЎЛМАСА БИР МАРТА

Ҳеч бўлмаса бир марта
Қобикдан чиқинг,
Ўзингизга бөқинг, бир марта.

Юлиб отинг, сётқин юракни,
Нафсни, бадбин хавасни,
Қопқорйиб кетган ҳасадни.

Ҳеч бўлмаса бир марта
Одамдай яшанг,
Ювиниб, тараниб, башанг,
Ўзингизга боқинг, бир марта.
– Ассалому алайкум, бормисиз,
Анча бўлди, кўришмадик-а?!

ЧАЙЛАДА

Қалбимга куйилди ушбу сатрлар,
Туйдим димоғимда райҳоннинг бўйин.
Қовунлар шарбатга тўлиб ётирлар,
Роҳат кучоклаган деҳқоннинг уйин.

Тинч, тотув фараҳли ҳаёт кечмоқда,
Ҳилол чўмилтирар аҳдни, субутни.
Тулпорлар бир жилға лаззат ичмоқда,
Дерлар, фаришталар асрар бу юртни.

Қўрқаман, мен бундай фараҳли тушдан,
Қўрқаман, шу кўйи ухлаб қолишдан.
Ҳатто ишонмасдан фаришталарга,
Бир боқиб қўяман атрофга ҳушёр,
Тунда бош кўтариб момик болишдан.

ЎРГАН

Фарзандларимга

Халқ тўлқинли кучлигин,
Чўлпонингдан ўргангин,
Элим, юртим, демоқни
Пасбонингдан ўргангин.

Мозийнинг сарҳадида,
Қад-қад ётар номалар,
Ватанни асрамоқни
Қалқонингдан ўргангин.

Широғу Спитамен,
Муқанна, Жалолиддин –
Ҳар бириси бир қисса,
Достонингдан ўргангин.

Дунё азал-азалдан
Зўрликдан бўлган вайрон,
Ироғу Шомни кўрган,
Ҳайронингдан ўргангин.

Тегрангда зўрлик, хўрлик,
Талон-тарож, бўлҳо-бўл,
Бўлинмасликни Соҳиб
Қиронингдан ўргангин.

Озод ва хур яшамоқ,
Бир марта бўлар насиб.
Хурлиги қўлдан кетган,
Туронингдан ўргангин.

БИЗЛАР

40 йилдан сўнг

Бу дунё эскидир,
бизлар янгимиз,
Шу кўна дунёнинг
гарди, чангимиз.

Кўтармоқ на ҳожат
оламини бошга,
Ким эдик, ким бўлдик,
қани донғимиз?

Орзулар кўп эди,
қалблар лиммо-лим,
Ёшлиқнинг завқидан
шаҳд эди одим.

Аллоҳим ўтказди,
синовдан бир-бир,
Азоби, лаззати
борига шукр.

Ким эдик, ким бўлдик,
ўзига аён.
Қаерда бўлмайлик,
турдик ёнма-ён.

Умрнинг ярмини
дўст, деб ўтказдик,
Қолган ярмини ҳам
унга тутқаздик.

ОФТОБ ва КИТОБ

Тола зиё тушса уйғонар умид,
Бир қатим нур тушса интилар башар.
Офтобни тож этди, покликка Ҳамид,
Қаламни яратди. “Иқро!” си яшар.

Сўнг китоб яратди. Тунда ҳам порлар,
Балки шу китобга ўхшагай офтоб!
Фикрингни чархлайди, ҳурликка чорлар,
Илитар қалбингни муз бўлса шу тоб.

Эзгу мақсадларга ҳамроҳ этади,
Шу боис, одамнинг кўзлари очик.
Қалблардан қалбларга меҳр ўтади,
Шу боис, кўнгилнинг нурлари сочик.

Шу боис китобни излаб толмаймиз.
Унинг қатларида ҳикмат яширин.
Муҳаббат иси бор – унутолмаймиз,
Изтироби бордир, севгидай ширин.

Қувонсак, китобни юзга босамиз,
Ҳаяжон чўлғаса, қучамиз нондай.
Китобдан улуғроқ яна нима бор,
Туну кун порлаган мисли Қуръондай?!

БАРНОГУЛ

*Навоийдаги меҳрибонлик
уйида ёзилган шеър*

Капалаклар ўпган кўйлагинг,
Этакларин чамбарак айлаб.
Ердан кўзинг узмай ўйнадинг,
Шу дам нималарни ўйладинг?

Олкишлалар меҳмонлар сени,
Совғалар улашар борича.
Кўргани келишар ҳар куни,
Кўлида бир тутам топгани.

Ҳар сафар рақсга тушасан,
Ҳар сафар куйлайсан берилиб.
Ҳар сафар биламан, ўшасан,
Тикилиб, ерларни тешасан.

Барногул, нимани излайсан?
Мана бок, юрагим сеники.
Барногул, кўз ёшсиз бўзлайсан,
Айтақол, нимани эслайсан?

Отангни кўрмабсан туғилиб,
Онанг ҳам дайдиарар қайдадир.
Сен ҳамон бўғилиб-бўғилиб,
Излайсан уларни чўғ бўлиб.

Болам, деб оқ ювди Ватанинг,
Отам, деб сен уни куйладинг.
Бағрига босганда чаманинг,
Онам, деб сен уни атадинг.

Кўшиғинг бунчалар нолавор,
Биласан, шу ватан ичида
Қайдадир ё отанг, онанг бор –
Йўлига боққанинг интизор.

Кўзингдан меҳрлар сочилиб,
“Ота” деб, “она” деб тўймайсан.
Кун келиб, эшиклар очилиб,
Келишин берилиб ўйлайсан.

ШУНИНГДЕК, ВАТАН БЎЛСА

Бош эгиб кирар бўлсанг,
Бошда бошпананг бўлса.
Дардингни тинглагани
Отаю онанг бўлса.
Шириндир парча нонинг,
Шунингдек, Ватан бўлса.

Ака-ука қанотинг,
Ҳам синглинг, опанг бўлса.
Елкангдан юк оларға,
Қиз оқил, боланг бўлса.
Меҳрингни ардоқловчи,
Суйгали санам бўлса.
Дўст бўлса қаторингда,
Ғаним тўпалон бўлса.
Шу эрур саодатинг,
Шу эрур бахтинг, Ўктам,
Тақдирда Ўзбекистон,
Яшнаган чаман бўлса!

БАНДИ БУРГУТГА

Қари бургут, қартайган бургут,
Тумшуклари тумтайган бургут.
Айтгин, нечун бу ҳолга тушдинг,
Тоғлар қолиб, ерларга тушдинг?!

Истадингми, фаровон ҳаёт,
Текин озик, роҳат-фароғат.
Ё, кутдингми одамдан мадад?
Қайда қолди салобат, қудрат?

Тақдирингдан кечдингми, во дод,
Топмадингми иложни сен ҳам,
Ерда жой йўқ, босгани қадам,
Ахир ерда яшайди одам.

ТАСОДИФАН, БИР ОН, БИР ПАСДА

Шамс порлади, қаршингда гўё,
Оҳу, нега кўзинг қамашди.
Кутганингми, кутмаганинг ё,
Ўрталиқда кўнгил адашди.

Нима бўлди, хаёлга толдинг,
Сўзламайди бийрон тилларинг.
Табассуминг юздан йўқолди.
Ётсирайди момик кўлларинг.

Ишққа эди кўнглинг ҳавасда,
Саболардан кутардинг хабар
Тасодифан, бир он, бир пасда
Жимиб қолдинг нега дилобар?

Ҳайрондирсан, дилдаги сўзни,
Изҳор этар шивирлаб лабинг.
Ёш қалқиган у оҳукўзни,
Унутарми экан бу қалбим.

ИМОН ҲАКИДА ИККИ ШЕЪР

1

Тишим – дандон,
Ғурур – шўрва,
Виждоним – нон.
Ейман, десам
Қўймас имон.

2

Кутмаганда
бирова очса дастурхон,
Бўлса ҳамки, қотган нон.
Тишим эса-да, дандон
Уйғотар дилни гумон.
Қийнайсан жону танзим,
Қуриб кетгур сен, виждон!

ТАЛАБ

Шамол, эсма,
тегиб кетма тоғлар бошига,
Дарахтларга, майсага тегма.
Осмонда эс, айлагин макон,
Чидасанг, булутларнинг бардошига.
Кўзларингни юм,
қарама, тўхта!
Йўқса, ер остидан изла,
бир муносиб жой,
Айлан мурдаларнинг сирдошига!
Фақат эсма!

* * *

Дарё шовуллайди мисоли хаёт,
Кўпиклар қалқийди сувнинг юзида.
Гўё авжланади гўзал бир баёт,
Гўё чечак унар кўпик юзида...

Дарё шовуллайди мисоли хаёт,
Кўпиклар қалқийди сувнинг юзида.
Яшаймиз кўпикдан излаб нафосат,
Нилуфар кутамиз кўпик изида.

НАСИҲАТ

Ўғлимга

Хаётда касбларнинг тури кўп, ўғлим,
Бир куни улардан бирин танлайсан.
Аmmo эҳтиёт бўл, синоатин бил,
Катта бўлганингда барин англайсан.

Бировлар нонини кўз бойлаб топар,
Уларни дейдилар: “кўзбойлағичлар”.
Гарчи кўзинг очик, гарчи хушёрсан,
Мўъжиза кўрсатиб, ақлинг олғичлар.

Яна бирлари бор – йўлинг боғлайди,
Ишларинг юришмас, олға босмассан.
Кимлигин билмассан, дилинг доғлайди,
Назарига тушсанг, қолма ғафлат сан.

Хушёр бўл, йўлдошинг кимлигини бил,
Уларни дейдилар “йўлбойлағичлар”.
Яна бошқаси бор, дерлар “Олғичлар”,
Аввалига бироз дўқ қилиб, олар,
Қилмаган айбингни «йўқ» қилиб олар.
Барибир олади, бермасанг агар
Тўрқовоқ кўрсатиб, дўқ қилиб олар.

Бировлар йўлингни пойлайди ойлаб,
Синаблар кўради, хўрагин тайлаб,
Ишини битирар оғзингни мойлаб.
Анқовроқ бўлсанг гар ном топар сенга,
Номингни қўймасин “Тушиб қолғичлар”.

Хуллас эхтиёт буй, касб танлаганда,
Танлаган касбингдан дилинг яйрасин.
Мехнат кил, жуйш, ишла, яша,
Мехнат махсулингдан элинг яйрасин.

МЕН

Кимлар билан ишлашмадим мен,
Кимлар билан тишлашмадим мен.
Вазифалар қолди овора –
Биз ўйнадик фақат сувора!
Бир мен эмас, ёлғиз эмасман,
Бу дунёда ҳамма ўйинчи.
Қорнингиз оч, устингиз юпун
Раксга тушмай кўрингчи?!

* * *

Нима дей, бу не ҳол,
Умр толдимми?
Орзулар униқиб,
Ҳис йўқолдимми?

Ўзимдек ғарибнинг
кўнглин олдимми,
Ёки сўқмоқларда
гангиб қолдимми?

Нега келган эдим,
Нега ҳайронман?
Дилсиёҳ дунёда,
Кўнгли вайронман.

* * *

Ботаётган куёшни,
тенглаб бўлмас тонг билан.

Тонг тиникиб туғилар.
Яшнаб кетади олам.
Куёш кетар чоғида,
Қонга ботар уфқ ҳам.

Шундайдир одам умри,
Туғилади нур билан.
Кетар чоғи дил хуфтон,
Обқололмас дур билан.

ҲАЁТ ТЎХТАМАС

Кунлар ўтаверар, кунлардан ўзиб,
Бемаҳал очилган гуллардек тўзиб,
Юракка армоннинг суратин чизиб,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Хотиралар азиз, хотира ўлмас,
Кунлар ўтган сари, бу кўнгил тўлмас.
Хотира тошларда қотган гул – сўлмас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Излаб борар бўлсанг, рухсорлари йўк,
Чечаклар тергани баҳорлари йўк,
Кечаги кун қани? Шунқорлари йўк,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Умр нима ўзи – бир лаҳза нафас,
Кимларга насибдир бўлмоқ ҳамнафас.
Кимларга бу умр қафасдир, қафас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Қайтай десанг бир он, имкон топилмас,
Имкони топилса, забон топилмас.
Болалик кунлардай, замон топилмас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

СУҲБАТ

- Қувонч нима?
- Бошинг узра, балқиб турган офтобдир.
- Умр нима?
- Кафтингдаги қалқиб турган шабнамдир.
- Муҳаббат не?
- Этагидан райҳон ўпган табассум.
- Бахт не унда?
- Улар бари ҳаётингда мужассам.

ШАХМАТ ҲИНАБ ӲЗИЛГАН ШЕЪР

Рақиб сенинг кимлигингни билмайди,
Ичингдаги шумлигингни билмайди.
Ӳзлари ҳам кулиб турар қаршингда,
Кўнглидаги сирин ошкор қилмайди.
Шунинг каби ҳаёт – шахмат, Ӳйнайсан.
Дона териб, бош урасан тошларга.
Найза тираб келишлар бор қошларга,
Бардош берсанг, барисига от суриб,
Бу ҳаётда қолмагайсан мот бўлиб.

БАҲОР ТАРОНАСИ

1

Яратганга минг бора шукр,
Баҳор кепти бизни сўроқлаб.
Сумалакжон бағишлар хузур,
Ялпиз анқир, кўп мақтовталаб.
Лолаларни босдим бағримга,
Гулханида ёнай, деб тамом,
Шу тонг эрка бир дона шудринг
Бўса каби кўнди лабимга.

2

Қалбда масъуд муҳаббат ийди,
Ҳарир либосини кийди, маҳбубам –
Толбаргак кокили тақимни ўпган
Баҳорни ўхшатдим эркатой кизга.
Ибони билмайди, на билар ишқни,
Гулу чечакларни бошига сепган.
Дунёнинг ташвиши унга бегона,
Офтоб изларидан олади ўпич.
Чакмоқ йўлларида далли-девона.
У пари бепарво ариқ лабида
Қиқирлаб ялпизга кўнглин очади.
Шаббода юлкилаб рўмолчасини
Далаларга олиб қочади.
Дунёнинг ташвиши унга бегона.
Бир зум сукланар-да, кизғалдоқларга,
Қиру адирларга бўлар равона.
Ҳисларим қалдирғоч каби бошида
Энтика-энтика бўлар парвона.

МУАШШАҲ

Мен ҳам маҳлиё бўлдим, шайдойи хаёлларга,
Асал айнимас, дерлар – айнимас жамолларга.
Қаранг, ҳатто рашк қилдим, беибо шамолларга,
Сочларин силаб курғур, тугатади сабримни.
Армонларни колдириб, дилдаги амалларга,
Домида қилич қайрар, қош етса камолларга,
Озурда колди кўнгил, етмай қорахолларга,
Йўллар сабр айларми, жавобсиз саволларга?!

* * *

“Тоҳир ва Зухро” фильмини кўриб

Ҳаёт бир дарёдир – оқизок,
Гирдоби, шитоби аёвсиз.
Қирғоқсиз, манзили кўп узоқ,
Бўйлашиб борамиз сўровсиз.

Ишқ, ҳавас – камалак – етти ранг,
Муҳаббат кўнгилга тузоқдир.
Тутқинлар ҳолига бир каранг,
Тўлқинлар кафтини безабдир.

ҲАР БАҲОРДА

Онам ётган уйда ҳар оғоч,
Сени соғинади қалдирғоч.
Чирқиллашиб ўсдик жўровоз,
Қанот қокдик, кўнгил бўлди соз.

Шайдо этди осмону фалак,
Олам торлик қилди, жон – ҳалак.
Қайтиб келсак, бўшдир хонамиз,
Алвидо, деб кетмиш онамиз.

Қалбни энди юлқир ҳар қадам.
Бўсағада дил ўртайди ғам...
Она, дейман, укам қалдирғоч,
Бизлар келдик, эшигингни оч...

ГУЛЛАР ТАЪРИФИДА

Кокили сунбул-сунбул,
Шайдоси бўлди кўнгил.
Кўнгилларини чоғлаб,
Кўлига хино боғлаб,
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

Капалак гул, наргис гул,
Настарину ҳаргиз гул,
Гулдир босган излари,
Лов-лов ёниб юзлари,
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

Кўл узатсам, гул кўрқар,
Узай десам, кўл кўрқар,
Яноғи гул, лаби гул,
Қомат – лола каби гул,
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

БИТИКЛАР

* * *

Бойваччага ярашади нима қилса,
Камбағалга гўр топилмас агар ўлса.
Кўрган кунга шукур айла, дўсти нодон,
Одамдирсан, одамдай қол, бахтинг кулса.

* * *

Дўст бўлиб, дўстдай мард туролмайди у,
Дўстлар даврасида юролмайди у.
Туриб, ўтириши гуё дўстнамо,
Дўстликнинг гаштини суролмайди у.

* * *

Одам англамайди одамлигини,
Қурту кумурсқадай ҳардамлигини.
Ҳалолман, дейдилар, тамоқ йиртишиб,
Қилган қилмишлари ҳаромлигини.

* * *

Мени тинглаувчи жуда кўп, дўстим,
Аммо тушунгувчи мўл эмас.
Кўнглим бўстон, десам, ёлғондир,
Аммо кўнглим менинг, кўл эмас.

* * *

– Кўнгил не, – деб сўрдинг эй, дўст.
– Бир шода гулга ўхшайди.
Ё, гул шохида бедор,
Сайрок булбулга ўхшайди.

* * *

Куну тун кутишар қоқилишингни,
Йиқилмай, мардона туролсанг агар,
Пойингдан чалишар. Айласанг бардош,
Соянгга кўрпалар ташлар биродар!

* * *

Кўзимнинг ўнгида тоғлар қариди,
Кўзимнинг ўнгида мункиллади тут...
Тошларга кўнглимни ёрган чоғларим,
Умрим китобида бўларми унут?!

* * *

Кўнглидай кўнгил топди ким,
 бахт топди ким,
Кўнгилини йўқотди ким,
 тахт топди ким,
Кўнгил излаб саросар чопди ким,
 на бахту тахт топди ким...

* * *

Имкон кетса – келар, ғам чекма,
Тирикликда ўзни натовон этма,
Кетса, келмаси ҳам бор бу дунёнинг,
Имонни кетгизиб, сўнг ўзинг кетма.

* * *

Хаёт – бўри, одамзод – жайрон,
Ҳар ким жонин ўзи сақлайди.
Хавф-хатардан қутилса шоён,
Бир-бирига ўзин оқлайди.

ОДАМ ДЕМАГИН

Ўғлимга

Дуч келган ҳар кимни одам демагин,
Кўнглида нелар борлигин билмассан.
Кулиб қарайдию, пойлар пайтини,
Пойингдан олганда йиқар, ўлмассан.

Дард билан яшайсан бўри тўпида,
Гала-гала бўлиб, улиб юришар.
Ўзлари гумроҳу, омадсизлиги
Сабабин ўзданмас, сендан кўришар.

Эшакка минсанг ҳам мен минмадим, деб,
Елкангдан тортқилаб туширмоқ бўлар.
Камингни излашиб, топса ошириб,
Гўрковдай гувала тайёрлаб турар.

Бу кўна дунё-да, кўшларни кўрган,
Одам ёмонлигин билмаса қийин.
Эҳтиётинг қилгин, кутилмоқ душвор.
Кўрганимдан ортиқ нима ҳам дейин.

АСКАР МАКТУБИ

Аскарман, постимда сергакман мудом,
Ором олиб ухланг сингилчаларим.
Уйғунгизда кўркманг, оналар бу дам,
Тахдид сола олмас сизларга ғаним.

Кўркманг, маъшукалар, ошик кучганда,
Улар энди сизни қолдирмас ёлғиз.
Чўчиманг, одамлар, юлдуз учганда,
Ёвуз ниятига етолмас ёвуз.
Бизлар сергакмиз!

ТУШ

Само ойнасидан мўралайди ой,
Юлдузлар дарчаси бир-бир очилар.
Она қишлоқ узра латиф бир чирой,
Латиф бир сукунат унсиз сочилар.

Ташна юрагимни қамрар ҳаяжон,
Соғинчим туйғумга беради сайқал,
Оппоқ қоғоз узра сингдим, онажон,
Мунис шаънингизга қўяй деб ҳайкал.

Ана, парчагина чароғон осмон,
Супача четида ўтирар отам.
Тушунгиз таъбирин тинглайди ҳамон,
“Тўн тикдим, тўн бу йўл, йўлдадир бўтам”.

...Само ойнасидан мўралайди ой...

ТУЛПОРГА ИЛТИЖО

Қуралай кўзларингдан айланай,
Ёлларингдай ёлқинланар уфқ – зар.
Имкон бергин жабдуқ урай, шайланай,
Уфқларни кўзга суртмоқ ахдим бор.

Нафасингдан анқир майса бўйлари,
Қоратоғнинг адрларин ёд этиб.
Гиркўкларнинг бўйларидай бўйларинг,
Ёлғиз йўлда қолдирмагин ёт этиб.

Туёқларинг кумушмиди, олмосми,
Тулпоргинам, пойингда ўт чакнайди.
Такдиримни ортдим, белинг толмасми,
Ҳа, чу, жоним, умид ўзи сақлайди.

Ёлларингдай ёлқинланар, уфқ – зар...

ТОВУШ

Ипаклар сийралиб қиз бармоғидан,
Буралиб қўнади қиз бармоғига.
Қатимлар эшилар қалб ардоғидан,
Айланар бағирнинг бир парчасига.

Хаёллар тасвири қийиққа инар,
Кўчада бир товуш – ўхшар исмига.
Ойнага талпинар, нигоҳи синар,
Суянар дераза кесакисига.

ОҚ ҚАЙИНЛАР ЕНГИЛ ТИН ОЛАР

Сукунат...

Қайинзорлар тунга ўранган.

Ой ҳам мотамсаро, гўёки фалак –

Шаҳид поспонларни ёд этар бугун.

Поспонман, хаёлларим кўланкасида,

Отам ҳикояси бўлар намоён:

“Танк... уч яшар бола... аскар қисмати...”

Кўксимга босаман автоматимни,

Ана, муюлишда соялар қати!

Тўхта!

... Ёрилиб кетади сукунат чоки.

Шовуллайди қайинлар шошиб.

– Тўхта!

– Тўхта-а-а!

– Тўхта!

Овоз берар келаётганлар:

– Ўзимизникилар!

Оқ қайинлар енгил тин олар:

– Ўзимизникилар!

– Ўзимизниклар!

ТЎЛҚИН

Бола эдим,
Шалола эдим.
Жилға бўлиб кўшилдим дарёларга.
Дарёларки,
Тошқин,
Жўшқин,
Тиним ҳам билмайди, қўним ҳам...
Тўлқинлар...
Мавжланиб, авжланиб,
гирдобига тортгандан тортар.
Мен ҳам тўлқин бўлиб,
Азим дарё ўзанида борурман окиб.
Майсаларнинг дудуоғига,
Япизларнинг қулоғига дурлар такиб...

МЕНИНГ ҚЎШИҒИМ

Тонг чоғи борликқа таралган нурлар,
Майса дудоғида чакнаган дурлар –
Менинг қўшиғим.

Баҳорнинг минг оҳангли ёмғирлари ҳам,
Дехқоннинг қорайган яғринлари ҳам,
Меҳрибон онамнинг бағирлари ҳам –
Менинг қўшиғим.

Менинг кўшиқларим камалак рангда,
Шундай теграмда.

ЧЕГАРАДА

Ойдин тунда, олис ўрмонда,
Какку кувноқ куйин куйлайди.
Сокинликка вужуд-ла сингган,
Бедор аскар недир ўйлайди.

Ўйлагандир йўлига илҳақ,
Ул меҳрибон онажонини.
Ўйлагандир балки сўнгги шом
Дўстлар билан кечган онини.

Ё ёдига тушгандир унинг
Тили бийрон, жажжи синглиси.
Ё “севгимиз абадий, инон”
Деб термулган севгилисини.

Йўқ, дўстларин ўйлагани йўқ,
Севгилисин, онажонин ҳам.
Бўлиб улар бахтига посбон,
Чегарада турибди шу дам.

ҲАЁТ

Севги деган сўз борлигин
Билар эдим ҳаётда,
Аммо унинг маҳзини
Чақмагандим, ҳаёт-да!

Ўйлардимки, севги бўса,
Ширинлиги қанддан паст.
Ишонмасдим ошиқ кимса,
Ишқ дардидан бўлса маст.

Энди билсам, севги бу – чўғ,
Ёниб турган, зўр оташ.
Таъриф қилган бўса тоти,
Талаб қиларкан, бардош.

Севги деган сўз борлигин
Билар эдим ҳаётда,
Аммо унинг мағзини
Чақмагандим, ҳаёт-да!

* * *

Ошиқ дўстим: “Бир шеър ёз, – деди.
– Севганимга қилайин тортиқ.
Шундай ёзки, титрасин қалби,
Қийнамасин у мени ортиқ”.
Дўстгинамга бердим у ваъда,
Уддасидан чиқмадим бироқ.
Билсам, ҳали қалбимга
Солмаганкан муҳаббат фироқ.

МАСРУРЛИК

Тунлар тонгга уланар,
Майса – узук, лаъл – шабнам.
Дудоклар бўсадан нам,
Олам жилвагар бирам.

Ҳижронлардан фориғ дил,
Сигмас сўнгсиз маъвога.
Меҳрга ташна кўнгил,
Тўлди ишққа, навога.

Сувларга суқланаман,
Тўлқин бўлгим келади.
Гоҳо дудуқланаман,
Ҳислар тўзғиб, елади...

Ҳаёт, сени севаман!

ЎРГАНИШ

Янгилик яратмадим ҳали,
Ўрганапман яратилганини.
Яратилганидан яратилмагани кўп ҳали,
Ғўр олмалардек тўп-тўп ҳали
Яратилганидан яратилмагани.

Ҳайрон бўлма кўзларингга тикилиб қолсам,
Ўрганапман сени.
Сўнг, яратаман келажагимни
Яратилганидан яратилмагани кўп ҳали.

ВИСОЛ

Боғда булбул нола чекиб сайрайди.
Боғбон қизи боққа чикиб келади.
Бута, гуллар орасидан пилдираб,
“Тутқин” булбул ҳузурига елади.

Қайдан чиқди бечоранинг овози,
Боғбон қизи ҳаяжонда англамас,
Атрофига ниоҳ ташлар... қоронғу,
Гул бутоклар орасидан келар сас:
– Мен бундаман, ҳой, Бодомгул, ўнг ёқда.
– Вой, ишингиз курсин сизнинг, бераҳм,
Жичча қолди ёрилишға юрагим...
Юлдузлар-ла ачомлашиб тўлин ой,
Само узра елкан каби елмоқда.
Боғда булбул шодон-шодон сайрайди,
Боғбон қизи боғдан чикиб келмоқда.

СОҲИЛДА

Қиқир-қиқир кулиб ҳолимга,
Рўпрамда шўх анҳор оқар.
Жимирининг қўйнида аксим,
Ачингандек, ҳолимга боқар.

Мени бу дам қолдириб ёлғиз,
Хаёлларим кетгандир йироқ.
Севганим ҳам бенишон, бесас.
Кетган... солиб қалбимга титроқ.

Жимир-жимир оқади анҳор,
Жимирида мен ҳам оқаман.

ИСТАК

Йўк, атиргул дудоғида наҳорда,
Шабнам бўлиб, зум қолмоққа тобим йўк.
Юлдуз бўлиб чакнаб-чакнаб сахарда
Изсиз, ҳиссиз йўқолмоққа тобим йўк.

Буюк бўлмоқ орзуси йўк дилимнинг,
Мен ўзимни эл бағрига қистайман.
Қўшиқларин куйлаб-куйлаб элимнинг,
Қўшиғига айланмоқни истайман.

КЕЛАҚОЛ

Ойдинлик қўшиғин куйлайди само,
Мажнунтол ишваси сирли, таманно.
Қалбимга жўр бу кеч бир ўтли садо,
Келақол, нигорим, сенга талпиндим.

Юлдузлар тўпидан топмам қиёслик,
Чарос кўзларингнинг меҳрига хослик.
Таъриф йўқ, кокилинг бўйига мослик,
Келақол, нигорим, сенга талпиндим.

Сезаман, танҳосан, фалакка боқиб,
Ойдинлик, қўшиғин сеҳрида оқиб,
Бедорсан мен каби қалбингни ёқиб,
Келақол, нигорим, сенга талпиндим.

ШЕЪРИМГА

Чакнаган чакмоқдек
Чакна, шеъргинам.
Чакнаган чакмоқдек
Лек сўнма бирдан.

Чанқоқ дилларни куч,
Қалбларни ёндир.
Ошиқ қалб дилини,
Сехринг-ла қондир.

АҲД

Мағрур юрамиз ҳар чок,
Бошда ҳилпирар байрок.
Ҳаётимиз ҳур, қувнок.
Ёш авлодмиз биз, ўрток.

Буюқдир аждодимиз,
Яқдилмиз, қувнок, шодмиз.
Ватан ишига тайёр,
Бўлмоқ фикру ёдимиз.

ҚОЧАЁТГАН БОЛАЛИК

Хотиротнинг пўлат изидан,
Хаёллар чопади,
Хаёллар кувади.
Бир адир болалик қочади энтикиб, қийқириб –
Адирларни тўлдириб.
Эх, етолмайди.
Етим боласини қумсаган отадай,
Етолмайди хаёллар.

ДЕНГИЗ БЎЙИДА

Соҳилнинг бўйнидан тўлқин қўл олди,
Қумларнинг ачишди юраги.
Дилтанг чиғалайлар ўксиб йўл олди,
Тубсиз бўшлиқларга иккимиз каби.

СОҒИНЧ

Куйимга куй қўшар қизчам қийқириб,
Тинглагил, куйимнинг йўқдир мунглиси.
Тинглагил, куйлагим келди ҳайқириб,
Орзуманд кўнглимнинг мунис синглиси.

Изтироб қийнайди арғувонларнинг,
Қуёшнинг тафтида яйрашин кўриб.
Яйрасанг не бўлғай, шу армонларни,
Тилкалаб қаршимда мардона туриб.

Кўзимга сиғмайди ложувард осмон,
Сиғмайди уфққа чалишган кенглик,
Бағрида ястанган пахтазор, хирмон,
Ҳаммаси қалбимда истайди тенглик.

Кўкдаги чарағон офтоб бир кўшиқ,
Умримнинг борича куйлайман уни,
Замин абадгача куйланажак ишқ,
Шулар-ку ҳаётнинг асл мазмуни.

Айтмишлар: келганлар, келарлар, кетар,
Таниб-танимасдан ўзин, эркини.
Келганим олий бахт, кетишга етар,
Нигоҳимга босдим юртим кўркини.

ОТАМНИНГ ҲИКОЯСИ

Хотирада музлаган даҳшат,
Отам айтиб тугатмоқ бўлар,
Қирқ йилдирки, кўрсатмас сарҳад,
Хотирада музлаган даҳшат...
“Қирқ бирнинг ёзи...
Меҳварида айланарди
Ярадор замин – ўқлар тилкалаган
Елкалари қон...
Гоҳ гўдак боладай,
Илжайиб қоларди осмон.
Ўшандай бир кез – Даҳшатлар
кабрга қулаган дамда,
Бир дўстим – ҳали мурти сабза урмаган,
Ҳали ҳаёт завқин сурмаган,
Ҳали татиб улгурмаган ишқнинг тотини,
Чизиб жанг тафсилотини битмоққа
тугинди чала хатини,
Озод ерга бағрини босиб:
“Онажон, бағрингиз кенгдир заминдай,
Севаман сизни, заминни,
Қишлоқни, юлдузли тунни...
Бизсиз унда қийин ҳойнаҳой,
Сойга қуришдими янгидан кўприк?..”
Шу он ҳайқирик: “Жангга!
Жонларни тикканмиз Ватанга!”
Мардларни жангтоҳга чорлар командир.
Милтиқлар бўғзига тикилар ажал,
Асаблар қарсиллар ўқлардай...
Шом қадар портлади асаблар...

Ва ҳорғин мохорка тутини,
Зум ўтмай ҳайдади жанггоҳдан,
Ачқимтир порохнинг ҳидини...
Изладим дўстимни беҳадик.
Оҳ юрак сиқилди.
Юз тупрок, Висолга тўймаган кўз тупрок,
Қон қочган лаблари заминга босик,
Ётарди дўстим.
Кўкиш чангалида милтиқ ва онага мактуби:
Она, севаман сизни, заминни севаман!”

УМИДВОРЛИК

Бугунни бой бериб кўйгандан кейин,
Яна орзуларга кўмилиб тани,
Тишларига қисар эртани.
Сўнг совуқ болишга кўярда бошин,
Ҳаётнинг ташвишин тортар елкага.
Тушларидан излайди маъни,
Тишларига қисиб эртани.

КҮНГИЛ ҚУРҒУР

Ҳазил

Ўтар кунлар ҳасратлари сочда оқ,
Пешонага ажин тушар қатма-қат.
Қарияпмиз, деманг ўкиниб фақат,
Ошкор этиб қўяр кўздаги хайрат,
Кўнгил қурғур йигирмадан ошмайди.

Югургилаб турса кунлар жилғадай,
Эллик, олтмиш, етмишга ҳам етгаймиз,
Юлдузларга боқиб, кўшиқ айтгаймиз,
Шўх кунларни эслаб, кулиб ётгаймиз,
Кўнгил қурғур йигирмадан ошмайди.

Титрагай қўл, ой ҳам, юлдуз ҳам хира,
Ҳаёт гўзал, ёр кулгуси бокира –
Неварадан ортмас бувига қараб,
Саксон ёшда юрак тўла ғулғула,
Кўнгил қурғур йигирмадан ошмайди.

* * *

Туппа тузук одам эдинг,
Бўлиб қолдинг курувчи.
Уч тангани тўрт танга деб,
Бир тангани урувчи.

* * *

Англаб етолмайман,
кимларни кўллар,
Ойболта кўтарган
гунг, соқов қуллар.
Ур, деса уради,
сур, деса сурар,
Изингдан жинлардек
эргашиб юрар.
Азалдан шундайми
Дунёда ишлар,
Овоз чиқармасдан
итлари тишлар.
Ҳамиша ёмонни
излаб, чопади.
Мен ҳайрон,
Яхшини қайдан топади?

ТАСАЛЛИ

Бахтнинг нималигин билмасак-да биз,
Барча бахтлилардан бахтлироқ эдик.
Дунёнинг қувончи оёқ остида,
Барча тахтлилардан тахтлироқ эдик.

Ногоҳ, чил-чил синди бахтимиз тахти,
Ногоҳ тўхтаб қолди ҳаётнинг шаҳди.
Тўкилган бахтимиз кучиб қора ер,
Энди балқон-балқон семириб ётар,
Ўксик кўнглимизда армон уйғотар.

* * *

Юзимдан қувончлар йўқолди,
Дилимдан ишончлар йўқолди.
Босарга изларим йўқолди,
Оҳ, қора кўзларим йўқолди.
Энди мен отамас, ота эмасман.
Истасам, тош каби қота билмасман.
Қиз ўстирдим, кизим жаннатга лойиқ,
Ўғил ўстиргандим, бўлди малойиқ.
Армон, сени бўғиб ташласам,
Азоб, қани сенсиз яшасам.
Кўрганларим бурдалар таним,
Вой жоним, вой жоним.

* * *

Ер – тўймас чол,
Кўзи оч – баттол.
Шалвирар
Ғаламис юзлари,
Ўрадай оғзида ниҳоя топар
Одамнинг излари.

ШЕЪРИЙ ПАМФЛЕТ

*“Озодлик” радиостанцияси
ходимларига*

Оёғинг бандидир, кўлинг занжирли,
Қарасам, сайроқи тилинг занжирли.
Хатто олаётган пулинг занжирли,
Кимларнинг кимисан? Қай зотлигисан?
Қайси мамлакатнинг “Озодлик”исан?

Ўзинг бандисану аврайсан жўшиб,
Бировдан эшитиб, ўзингдан кўшиб,
Ёлғон-яшиқларни чилвирдай эшиб,
Эртадан кечгача фасод этасан,
Кимларни кимлардан озод этасан?

Пирингнинг миллати ва на насли бор,
Биламан, бобомда унинг қасди бор.
Отам замонда ҳам хўп тошлар отган,
Тун бўйи бўридай увуллаб ётган.
Гинаю шубҳалар солиб дилларга,
Гўё йўл кўрсатиб содда, гўлларга,
Сайрайсан, чулдираб турли тилларда.
Жуда бўлмаганда бир тош отасан,
Ҳай-ҳай, демасалар дорга тортасан.
Кимларнинг кимисан? Қай зотлигисан?
Қайси мамлакатнинг “Озодлик”исан?

Тарихда “Яхши” деб оти чикмаган,
“Пирингга эргашма”, зоти чикмаган,
Кимлигинг, манзилинг, мақсадинг аён,
Авомни етаклаб, борурсан қаён?

Сардоринг думчаси қайрилма чаён,
Йўталининг янгию маталинг эски,
Хуружи бошланган касалинг эски.
Йўқ жойда бор этиб, турли иллатни,
Ёмғирдай ёғдириб ҳар ён тухматни,
Мақсадинг бузишдир ичдан миллатни,
Носкаш нос отганда, сен ҳам отасан,
Туфласа, оғзини пойлаб ётасан.
Эртадан кечгача фасод этасан,
Кимларни кимлардан озод этасан?
Андижон, Фарғона, Наманган дейсан,
Хўжанг нима берса, ўшани ейсан.
Ёмонлик соғиниб халқнинг бошига,
Оғулар соласан ҳалол ошига.
Ҳатто офтобдан ҳам излайсан доғлар,
Айтчи, бу дунёда бормикан соғлар?
Бир халқмиз, бир миллат, тарихимиз бор,
Ватанимиз бордир – юракда тумор,
Ҳурмат бор, иззат бор, бордир эътибор.
Қўй барин, қаникай ўзингдан гапир,
Бировинг ғофилсан, биринг мусофир,
Чаманни кўрганда четлаб ўтасан,
Яхши хабарлардан портлаб кетасан.
Юрасан самолёт, аробаларда,
Маконингни куриб харобаларда.
Бойўғлига ўхшаб ғуд-ғуд сайрайсан,

Ёмонлик соғиниб кўнгил чоғлайсан.
Кимларнинг кимисан? Қай зотлигисан?
Қайси мамлакатнинг “Озодлик”исан?
Ғавфо солиб бошга, қўйиб тухматга,
Асл зот тош отмас асло миллатга.

Миллатим отамдир, миллатим онам,
Бириси холамдир, бириси болам,
Бириси замондош, бири тенгдошим,
Бариси жигарим, бари сирдошим.
Ўзини билганлар қадрини сотмас,
Ўзга эшигида кул бўлиб ётмас.
Кимларнинг кимисан? Қай зотлигисан?
Қайси мамлакатнинг “Озодлик”исан?

ШАН

Сояларга салом берманг,
Саломингиз қолар ерда.
Қояларга салом берманг,
Саломингиз қолар нерда.

Тик боқингиз қабоҳатга,
Ғирромлигу фасоҳатга.
Ғолиблик элтгай роҳатга,
Шан қолмасин маломатга.

СҮРОҚ

Ўғлим Музаффар хотирасига

Қанча ўпичларим тупроққа кетди,
Қанча ўтинчларим кетди тупроққа.
Тили бўлмаса ҳам сўзлагувчи қалб,
Айтчи, нега куним қолди сўроққа?!

“Ота” деган сўзга интизор кулоқ,
Наҳот энди лабдан табассум сўнди.
Наҳот умрим шундай ўтади энди,
Наҳот тақдиримга юрагим кўнди.

Фурсат ўтди чоғи, қайтарга бир он,
Ҳатто қилдай кўприклари йўк?
Наҳот ўтди, кетди бекадр даврон,
Наҳот энди юғриклари йўк?
Шодлик қани, қани ўша бахт,
Шўху шодон тўполон қани?
Қани энди бултургидай шахд?
Суратидан излайман маъни.
Қароғидан куёш нур олар,
Қошларидан ҳилол уялар.
Сўзларида бир олам маъно...
Лаблар недир айтаман, дейди.
Гўё “ота, отажон” дейди,
Айтгин ўғлим, гапиргин болам,
Сен гапирсанг ёришар олам.

Мен кутаман, илҳақ, интизор,
Манглайимда оқшом қораяр.
Юракка қил сиғмас, тораяр.
Осмон шамларини ёқади,
Суратига тикиламан, жим.
Бир сўз демас, кулиб боқади...
Умрим шамдай эриб оқади.

БАҒИШЛОВ

*Шахмат бўйича Жаҳоннинг
17-чемпиони Рустам Қосимжоновга*

Олтмиш тўртта каттакка
Бутун жаҳонни жойлаб,
Шатранж оламида
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Пиёдалар бел бойлар,
Отлари – самантойлар,
Фарзини шохни пойлар,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Оқ-қора лашкарлар мард,
Ҳар наърасида бир жаҳд,
Ўртада шону шавкат,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Юз йигирма саккиз мард –
Бари – шер, бари – йўлбарс,
Дона сурди басма-бас.
Ғолиблик – Рустамга хос,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

•••—•••
Ананджон ҳам тан берди,
Адамс тошин терди,
Каспаровга дард берди,
Ўзбегим кўкрак керди,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Жумла жаҳон ҳайратда,
Спорткўминг ғайратда,
Ҳей, карнайчи, карнайинг,
Ғат-ғатлатиб, сайрат-да!
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Рустамжон, иним, укам,
Ориятимсан, бўтам!
Кел, пешонангдан ўпай,
Сенга шеър ёзди Ўктам.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

ЯНГИ ЙИЛ ТИЛАКЛАРИ

Янги кун бошланди,
Янгидан янги!
Осмон тўлиб,
Паға-паға ёғар қор,
Қорнинг заррасидай ҳислар беғубор.
Ғарч-ғурч ташлайман қадам,
Қорнинг кучоғида йўлақлар янги.

Янгилик уйғотган дилимда қувонч,
Эртасин ўйлаган элимда қувонч!
Белбоғига тугуб ширмойи нонни,
Хирмонини уюб, шопириб донни,
Йилни адо қилган бобо деҳқоннинг
Ниятлари янги, ўйлари янги!
Кузатиб қўймоқда эски йилни шод,
Ўтган кунларидан қалб тўла ишонч.
Жамалаги тилло, желаги янги,
Момо чанқовузим куйлари янги.

Ўн саккизга тўлган йигитдай ўлкам!
Барваста, беғубор, камолда кўркам.
Бир тану битта жон бўлишиб, шахдам,
Қадам ташлаётган Ёшлари янги,
Қувончлари янги, умидлар янги!
Камалак нусхада тилақлар рангги!

Келар йил!
Пойингга ҳасанот бўлсин,
Марвариддай орзуларимиз:
“Худойим етказса катта тўй қилсин,
Сингилжонларимиз, жўраларимиз.
Невара-чевара... кўпдир ўйловлар,
Қуда-андачилик – азиз йўқловлар...
Юртимизда доим тўйловлар бўлсин,
Бешикда қийқириб ётган гўдак ҳам,
Чимилдикқа лойиқ куёвлар бўлсин!”
Янги йилдан шудир тилакларимиз!

Осмон тўлиб,
Паға-паға ёғар қор,
Қорнинг заррасидай ҳислар беғубор.
Ғарч-ғурч ташлайман қадам,
Қорнинг кучоғида йўлаклар янги,
Янги йилда янги тилаклар янги!

ҚАРИЧИЛИК

Ўғлимга

Мана, бўлдинг басавлат,
Илқингда молу давлат.
Белимдан қочди қувват,
Елқангни тут, суянай,
Ош бўлсин берган ноним.
Вой-вой жоним, вой жоним!

Ўғлим, элга суянч бўл,
Тайрилганга таянч бўл!
Ота бўлгин, қувонч бўл,
Қалбим тўла ишонч бўл!
Эр бўлгиней, полвоним,
Вой-вой жоним, вой жоним!

•••—•••

* * *

Кўнгилда яримта ой,
Ёритмайди оламни.
Осмон йирок, ер қаттик,
Эшитмайди ноламни.

Яримта кўнгил билан,
Кемтик умр – топганим.
Устимга кўрпа қилиб,
Ташвиш ва гам – ёпганим.

Юракни нимта қилиб,
Кузғунларга отсамми?
Қояларнинг пойида,
Қонга ботиб ётсамми?

Ё шарт юлиб ҳилолни,
Олиб ўроқ қилсайдим.
Шовуллаган буғдойни,
Ўриб хирмон қилсайдим.

Юлдузларни ҳовучлаб,
Болаларга берсайдим.
Энг бахтли шоир бўлиб,
Завққа тўлиб юрсайдим...

Осмоннинг тоқидаги,
Ой ҳам сирин очарди.
Атиргуллар энтикиб,
Ифорларин сочарди.

На шоир бўлдим дилдош,
На бахтиёр отаман.
Армон деган бекатда
Дийдор кутиб ётаман...

ШОҲИ ЗИНДА

Очун пайдо бўлган кунда
Олий мақом насиб этган
Самарқандга!
Тупроқлари майин кўрпа,
Харсанглар ҳам болиш бунда,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

Бир ён Мирзо Улуғбекдир,
Бир ён Шердор, Тиллакори.
Мадрасаи Улуғликдир.
Миноралар устунидир,
Кўхна дунё гумбазининг.
Фаришталар базм курар
Осмон тоқи жилвасида.
Юлдузларга боқинг суйиб,
Бедор бўлиб гоҳи тунда.
Самон йўли бошлангайдир,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

Спитамен изларидан
Қизғалдоқлар униб чиқди,
Қалдирғочлар ҳар эшикка
Видо айтиб, кўниб чиқди.
Ҳийла йўлин тутди, сингач
Искандарнинг шоҳи бунда.
Адоватни кечирмагай,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

•••—•••
Амир Темур наъралари,
Ҳамон янграб таралади....
Тахт ортида макр-ҳийла
Улуғбекни яралади.
Юрагининг қони билан
Бобир нома ёзди бунда,
Шоҳи зинда, Шоҳи зинда.

Умр нурдир, умр чақин,
Ялт этади— у кун яқин.
Боболарнинг пойи хоқин,
Тавоб қилинг, ҳар тонг, кунда,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

Баҳодирлар жаҳон кезиб,
Олиб Олам тупроғидан
Яратгандир Самарқандни.
Поёни йўқ Пориш унда,
Боғлар аро Боғдод бунда,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

Навоийнинг наволари,
Эрам боғин ҳаволари,
Самарқанднинг маволари,
Юрагимда, қонда, танда,
Шоҳи Зинда, Шоҳи Зинда.

ОНА ТИЛИМ

Отамга бобосидан,
Бобомга отасидан,
Момомга онасидан,
Онамдан мерос тилим,
Сен билан ёруғ дилим.
Бир кучоқ ҳаяжоним,
Туйнуги бўлмаса-да,
Кўнглимда нур, жаҳоним.
Асал, обиноввотим,
Қовунимсан, бир тилим,
Она тилим, жон тилим.

Боболарим сўзлади,
Довруқ солиб оламга,
Каҳқашонни кўзлади,
Рухинг кўнса боламга.
Онамдан мерос тилим,
Сен билан ёруғ дилим.
Бийрон ўзбегим, элим,
Она тилим, жон тилим.
Онаси алла айтиб,
Мирбобомни тебратган.
Бобом тилла бешикда,
Шеъриятни уйғотган.
Шеърият ҳар эшикда
Кўнгилларни яйратган.
Она тилим, жон тилим
Шунқорларни улфайтган.

Бу олам меҳварида,
То бордир туркугўйлар,
Жаранги келиб турар,
Ўзбекча ўқигўйлар.
Она, деб эмранади,
Ўзбекнинг чақалоғи,
Онам, деб тебранади,
Мункиллаган чоллар ҳам.
Ўтмишин унутмайди,
Келажак ҳам бир тутам.
Бийрон ўзбегим, элим,
Она тилим, жон тилим,
Абадий янғроқ дилим.

ИЛТИЖО

Бағримга босганча, тўқлим – боламни,
Кузатиб турибман, дилгир оламни.
Эшит фиғонимни, оху ноламни,
Аллох, ўзинг асра бани одамни.

Аланга комида ёнмоқда бу тан,
Гўдақлар додидан юрак лахта қон.
Инсоф бер, ўзлигин танисин инсон,
Аллох, ўзинг асра бани одамни.

Афюн гирдобида она ер, маво,
Телбадай серраяр дарди бедаво.
Оға инисига тилайди вабо,
Аллох, ўзинг асра бани одамни.

Наҳот, аслиятга қайтар одамзод,
Наҳот, нафс бандангни етаклайди шод.
Зўрлик, адоватдан олам тўла дод!
Аллох, ўзинг асра бани одамни.

УСТОЗИМ

Фарзандидай бошим силаб, эркалаб,
Ҳарф ўргатиб, дилин берган устозим.
Китоб тутган қўлларимдан етаклаб,
Онажоним тилин берган устозим.

Елкам туяр кафтингизнинг тафтини,
Меҳр билан билим берган устозим.
Боболардан олиб қалбнинг забтини,
Келажакнинг йўлин берган устозим.

Миллатни сев, Ватанни сев, онангдай,
Деган тилло сўзингизга айландим.
Зафар кучсам, кўзларингиз ёнгандай,
Устоз, бугун ўзингизга айландим.

Илму ирфон, буюкликнинг маёғи,
Маърифатни куйлар бугун шўх созим.
Ақл кўрар бугун тоғнинг нарёғин,
Машъал қилиб қалбин берган устозим.

ТАН АЪЗОЛАРИ ҲАҚИДА ЭРТАК

Ор қиларди қилмишидан тўрт муча,
Кўзлар кўрганидан уялар эди,
Кулоқ эшитганидан,
Кўл тутганидан,
Оёқ ўтган-кетганни пойлаб, кутганидан.

Инқилоб қилмоққа ҳайикарди шўрликлар,
Ниҳоят, бир кун,
Тарк этишмоқчи бўлишди танни,
Мешдай қорин билан,
Қоринга узилиб тушган юраги билан.

– Ким бошлайди, – деди кўз чақчайиб,
Кўл чўнтакка кириб кетди.
– Мен айғоқчилик қилиб тураман, – деди кулоқ.
– Ҳаммаси менгами, – депсинди оёқ.
Ва шартга бурилиб тарк этди барин –
кўзни,
кулоқни,
кўлни ва мешдай қоринни,
коп-қора юраги билан.
– Эшитдингми, – деди кулоқ,
етар – етмай юракка.
Кўз зорлана бошлади оёқдан.
Кўл йўл кўрсатган бўлди.

Жаҳли чикиб кетди юракнинг.
Қорайиб кетди ранги, сўзлари.
Ичак, чавақлар ҳам бўш келишмади.
Ҳамма йиғилиб, оёқнинг айбини олишди эсга
Ва битишди шундай характеристика:
“Оёк – аҳмоқ, у маймоқ, унинг излари ҳам тумтоқ”.
Тушундингми, ўртоқ?!

* * *

Мен осмон борлигин билардим,
Ой, юлдуз, булутлар суҳбатдошим эди.
Мен билардим, ернинг борлигин,
Туярдим, товонимнинг кўзлари билан.
Ернинг ости ҳам борлигини билмасдим, аммо...

ШОИР ДЎСТЛАРИМГА

Мана қоғоз, оқ қоғоз,
Шоирмисан, шеърлар ёз.
Ёзгин осмон кенглигин,
Қалбинг унга тенглигин,
Ёз тоғларнинг хайбатин,
Қад тикласин ҳавода.
Ёз, заминнинг адади
Туташлигин навога.
Агар бўш қолар бўлсанг,
Шоирлик даво қилсанг,
Тинглаб кўр жилғаларни,
Тингла, мени, дўстингни.
Фақат битта илтимос,
Ағдармагин пўстимни,
Тафтиш қилма устимни.

ЁҒДУ

Биз тунларни тирқиратиб, енгиб яшаймиз.
Заррагина ёғдуларнинг қувончи учун.
Биз тунларни зирқиратиб, енгиб яшаймиз,
Туғилажак гўдакларнинг ишончи учун.
Токи улар туғилганда беланчаклари,
Ҳовуч, ҳовуч нурга тўлсин қорачиқлар ҳам,
То охудай, юртимизнинг келинчаклари,
Қабр тошлар қаршисида чекмасинлар ғам.

XXI АСР ЙИГИТЛАРИГА

Салом хушбичим, хуштаъб йигитлар,
Бу нома XX аср, 80-йилларнинг
Айни баҳор чоғи битилди.
Аввал қуёшга, сўнгра қалбларга тutilди.
Гуриллаб кетди улар.
Гапни космосдан бошламайман,
Вақт келиб биздан ҳам кўпроқ сўйлайсизлар.
Миллион-миллион тонна
хирмонларни тиклаган деҳқон
Шухрати яшаган, яшар.
Ўшанда ҳам осмонда ҳилол бўлади –
Сулув қизларнинг қошидай.
Юлдузлар бўлади – қизларнинг чарос кўзидай.
Қоматлари бўлади сарвнинг ўзидай.
Йигитлар, шуниси ўкинчлики,
Биз ўша қизларнинг кокилларига осилиб турибмиз.
Омонатгина...

ҒАЗАЛ ҲАВАСИДА

УСТОЗ

Оқил фарзанд отаю онасини шод қилур,
Устозини бошда тож, кўнглини обод қилур.

Ота берар тарбия, онаси оқ сут билан,
Кўнглини айлайди пок, камини устод қилур.

Кўзида балқар меҳр, сўзида бордир сеҳр,
Очиб қалб пардасини, илмига имдод қилур.

Ўктамо, таърифига сўз излаб оворасан,
Боқ ўзинг, аҳли олам Навойни ёд қилур.

Демишларки, сўзи – нур, зиёсини кўзга сур,
Бўлса тун, устоз уни гарди-ла барбод қилур.

* * *

Кимнидир феълин суйиб, элда зиёда қилдинг,
Кимнидир қаҳринг билан пою пиёда қилдинг.

Кимки кибрга дўнди, бошин ҳавода қилдинг,
Топганин хасу хашак, ҳолин афтода қилдинг.

Молу дунё кўйида кимни парвона қилдинг,
Ҳою хавас йўлида, далли, девона қилдинг.

Юзи йўқ, бетовфикни афкор, бечора қилдинг,
Нафсга қул бўлди ким, бунча овора қилдинг.

Адашган кимсаларни донаю дона қилдинг,
Ўктамни вақиф айлаб, дилин ҳамхона қилдинг.

Чеварликда тенги йўқ, Холиқсан, Ал Жобирсан,
Аллоҳ ўзинг Қодирсан, Ал Мунтаким, Собирсан.

* * *

Дунё-дунда элат кўпдир, аммо билинг навоси йўк,
Навоси бордир, вале, Навоийдек бобоси йўк.

Навоий босган ҳар издан тафаккурда имон унгай,
Навоий, десанг, ё раб, мажолсиз танга жон ингай.

Турконаси дилга ором, оҳанграбосидан мастсан,
Шовуллайди бошоқзордай, ҳар сўзидан, ки, нон унгай.

Чопонининг барин тутган, кўкаргайдир гар чўп бўлса,
Маёқ киби порлар ақл, истиқболдан нишон унгай.

Навоий ким, сен ким Ўктам, уммондаги заррадирсан,
Улки шамсдир, заррасидин икки олам нури шон унгай.

* * *

Муҳаббат фаслига кирдим, онажон, қалбим ёнар,
Ниятим ошкор этишга, ийманиб, кўнглим тонар.

Бўйимга бўйлар кўшилди, меҳрингизга йўғрилиб,
Тунингиз тонгга уланди, йўлларимга термулиб.

Чорасиз эзилиб турсам, кўзимга нур бўлдингиз,
Ногаҳон қалқсам агар, онажон, ер бўлдингиз.

Ҳар сўзингиз жонга малҳам, савлатим, сойлигимсиз,
Дардларимга чора топган, бебаҳо бойлигимсиз.

Онажон, бахтим тилангиз, гулга буркансин фаслим,
Таваллода мен эмасман, сизнинг ўзингиз аслим.

* * *

Кўнглимни олиб, тунлари бедор этиб кетдинг,
Минг ғамза ила васлингга хумор этиб кетдинг.

Учрадинг йўлида нигоҳингла қалбга ўт ёқдинг,
Исмингни айтиб, дилимга тумор этиб кетдинг.

Жонимга урай, ишқинг йўли оташ бозорими,
Не кўйга солиб, бунчалар афгор этиб кетдинг.

Ёр сенга боқиб, осмондаги ойни кўрурман,
На бунча азоб, жонимга озор этиб кетдинг.

Эй Ўктам, дейман ўзимга гоҳ-гоҳида мубҳам,
Оқтошинг қолиб, Тошкандингдан ёр этиб кетдинг.

ОЙНАДАН ЎПАКЛАМА

(Дангал Махсум ҳажривийти туркумидан)

Таъмагирларга

Ўзинг келдинг, ўзинг кетдинг,
Этагимни ўзинг тутдинг.
Мақсадинг не, билолмадим,
Атрофимдан роса ўтдинг.

Таъмаларинг жонга тегди,
Оч лайчадек ликиллайсан.
Нон бермасам, на ортимдан,
Пойдан олиб, шинғиллайсан.

Сендайлардан олам безор,
Етсанг ямламай ютарсан.
Ўтиб қолсанг гар мозордан,
Майитдан кафан кутарсан.

Отанг шайтон, онанг шайтон,
Тарикча ҳам йўқ имонинг.
Топиб қўйган “Таъмагир” деб
Халқим сенинг асли номинг.

Мансаб деса, товон ялаб,
Бўсағада тонг кутарсан.
Зарпечаксан, сассиқ алаф,
Юлмаса, урчиб кетарсан.

Бундан ортиқ не ҳам дейман,
Отим менинг Дангал Махсум.
Турқинг қурсин, жиним суймас,
Оғизчангга сассиқ махсим.

Лаганбардорларга

Лаганбардор, лаганбардор,
Лаганингни айлантир.
Тўранг келди, лаганчангни
У ён, бу ён тайлаб тур.

Дилинг хуфтон, хушомадда
Бирор кунинг ўтмаса.
Мушук каби мулойимсан,
Биров думинг тутмаса.

Тулки каби ликиллайсан,
Унда, бунда пайдосан,
Каттанг кўзи тушиб қолса,
Нигоҳига шайдосан.

Емишинг ҳам саркит-паркит,
Ўшалардан қолгани.
Одам ҳазар қилар билсанг,
Қўлига ҳам олгани.

Кўрган кунинг шудир сенинг,
Не қиламиз бу – тақдир.
Лек касалинг юкумли-да,
Вот, масала қайдадир?!

Порахўрларга

Онанг сени отангдан пора олиб тукқандир.
Нима бўлса бариси юргагингда теккандир.

Пора бериб ўқидинг, пора олиб яшадинг,
Қавмларинг қаторида нима берса ошадинг.

Пора олган порахўр, пора бериб қутилар,
Аmmo-лекин бари бир кун келганида тутилар.

Халқнинг ҳақи Ҳақ ҳақи, тешиб чиқар оқибат,
Нафсининг қули бўлган, нафсидан топар фақат.

Энди эса ҳолинг вой, тўрт деворга хўжасан,
Хўрозман, деб юрувдинг, чиқдинг иркит жўжа сан.

Дангал Махсум айтади: бу йўлдан қайтмаса ким,
Пушаймонда ўтади, бир умр бошидир хам.

БОЛАЖОНЛАРГА

ТИНЧЛИК ТЎЙИ

*Неварам Музаффаржоннинг
шеърлари*

Самоларда учамиз,
Булутларга ўтириб,
Юлдузларни кучамиз.

Патир ёпиб осмонга
Зухро қизин етаклаб,
Ой келади меҳмонга.

Болалардай нурафшон,
Самон йўлни тўлдириб,
Юлдузлар ўйнар шодон.

Осмон катта уйимиз,
Доимо нурга тўлсин,
Бўлсин Тинчлик тўйимиз.

РАКЕТАМ

Ҳой ракетам, ракетам,
Тиним билмай учавер.
Учавер шу аснода,
Шодликларни кучавер.

Сенинг билан Зухрога,
Кўярмиз бир кун қадам.
Сафарда ҳамроҳ бўлар,
Бизга ойим, дадам ҳам.

БАҲОР КЕЛДИ

Келди баҳор, гул баҳор,
Қир-адирлар лолазор.
Кўкда визиллар варақ,
Энтикиб кетар юрак.

Бувимга кўмак бердим,
Сумалакка тош тердим.
Тиладим яхши тилақ,
Сўнг товланди камалақ.

ТАРЖИМАЛАР

Хуан Рамон ХИМЕНЕС
(Испания, 1881-1958)

НИҲОЯ

... Мен ҳам кетарман.
Аввал қандай сайраган бўлса,
кушлар шундай сайрайверади,
боғ қолади боғлигича,
боғдаги дарахтлар ҳам,
кудукнинг тубида эркаланар ой.

Кўнғироклар жаранглаб хушҳол,
пориллаган кун оғушида,
мен ҳақимда эслар эҳтимол.
Уфқ бир дам сақлагай сукут.

Ўзгаради йўллар, сўқмоқлар,
ўтар бир-бир суйганларим ҳам.
Боғимдаги сокин ўтлоқнинг
оғушида зерикар соям.

Мен кетаман, ҳаммаси қолар —
дарахтлар, тонгги шудринглар,
ойни кучоғида эркалаган
кудуғим ҳам қолар шубҳасиз...

Аввал қандай сайраган бўлса,
кушлар шундай сайрайверади.

* * *

Ёғилади тилло баркашдан
кўз олгувчи ял-ял шарора.
Қуйилгани сайин табора
мунавварлик тўлар кўнгилга.

Гўё қудук тубидан зилол
чашма сизиб чиққан сингари.
Талпинади осойиш билмай
ёғду, ташна она ер сари.

Гул ва Юлдуз шундай ёнма-ён,
эсиб турар ҳузурбахш сабун.
Бахт тўкилиб қолган бу жойда
мовий дунё ётар ястаниб.

* * *

Бир кун кўнгил очиб шунчаки,
десам, менинг ёлғиз тилагим –
ёрим баҳор яшнаган чоғда
кийиб юрса ҳарир кўйлагин.

Пирпиратиб мовий кўзларин,
умид-ла у боқди ирғаниб,
шу дам ғунча лабидан маъюс,
табассуми кетди сирғалиб.

Шундан буён май оқшомлари
тақдир бизни дуч килиб турар –
кўчасининг бошида у қиз
оппоқ кўйлак кийиб ўлтирар.

* * *

Келди умр каби ўткинчи,
хушлашмоқнинг сокин оқшоми.
Сўнги туғишганим, алвидо...
Мен истайман мангу яшашни!

Шафақланган уфқ ловиллар...
мажруҳ қилар қонталаш япроқ,
орзуларга тўлиқ дилимни.
Мен истайман мангу яшашни!

Қандай гўзал бу турфа олам!
Сўниб қолма пирпираган шам,
мен албатта мангу яшайман,
сен ҳам мангу қолақол, оқшом!

* * *

Мени унутмагин,
кутилмаган қувонч!
Ишончларим чилпарчин бўлган,
узоқ кутганларим унутилган.
Аммо, сен беқарор, кутилмаган қувонч,
унутмагин мени!
Унутмайсанми?

ЁШЛИК

Ўша оқшом эрта тонг билан
кетажакман, деганим ҳамон.
Хавотирли табассум қилди,
боқишлари сирли ва гирён.

– Нега? – деди хиёл довдираб.
Гўё мен ҳам қолдим қовжираб,
хукм сурган бу сукунатдан.
– Нега? – қалбга ўт солар савол.
– Билсанг, бу юрт кенгликларига
юрак сиғмас, қичқирмоққа шай.
Йўқдир ўзни оқламоққа хол...
хит қилади сўзлар топилмай.

– Қаён?
– Бундан нарига,
баланд жойга зулмат осмони,
шундай жойга, токи юлдузлар
сукут сақлаб, эзмасин мани.

Кўзларига ғарқ бўлди шу он,
ғафлат босган юлдузлар...
уни сирли табассуми беркитти.

Дамасо АЛОНСО
(Испания, 1898-1990)

ТАХАЙЮЛ

Шунчалар толикдим, шунча толикдим,
алангалар ҳатто кўринар сўник.
Йигирма йил умрим кечган шаҳарда
дақиқалик ҳаловатим йўк.
Қаҳқаҳалар сўник, йиғилар сўник,
димоғингни ёрар оқшом ҳавоси,
ана, юлдуз санар болохонада
ҳамсоямнинг бийрон боласи.
Қўшилиб санайман, оҳ етиб бўлмас,
бир, икки, уч, тўрт, беш зўрға!
Йўк, етиб бўлмайди, қайта санайман,
эргаша олмайман, чакнаган нурга...

•••
* * *

Ҳайкираман ўзимга ўзим:
«Йигирмага кирдинг, Дамасо,
йигирмага кирдинг сен бугун!»
Етаклашиб ёнимдан ўтар
севишганлар бепарво, шодон.

Мен китоб ўқийман, шеърлар битаман,
севиш ва севилиш ҳақида ҳамон.
Бахтиёрлик ҳақда, баҳорда офтоб
нурини меҳр-ла сочиши ҳақда...
Лек бугун кўзгуга боқдим шахд ила.
Ва дедим ўзимга: «Ҳайкир, Дамасо!
Баҳоринг кутмоқда таманно билан
йигирмага кирдинг, Дамасо!»

ҚЎШИҚ

Инсон суяр кошоналарни,
Асасаю афсоналарни,
Тўкмас бунда қайноқ кўзёшлар.

Менчи, фидо сенга, шаббода,
Қўшиқларим бўлсин бахшида,
Лабларида тутгувчи бода,
Мен фидоман сенга, шаббода.

Кенгликларни тўлдириб, бесар,
Маволарнинг бағрида эсар,
Қучоғида тўлса паймонам.
Ёки кутсам, денгиз қўйнида
Денгизчидай энтикиб жоним.

Кокилларин сирмаб билакка,
Жиловдори бўларман албат.
Орзуларим – хур-хур шамоллар
Кафтларида етсам тилакка.

Дарғаларни денгиз бағрида,
Дафн қилган каби сўнги дам,
Шамолларга сочинг хокимни,
Ором топсин бедор руҳим ҳам.

МИГЕЛЬ ДЕ УНОМУНО
(Испания, 1864-1936)

* * *

Тоғ дарёга боқар-да,
мен хаётман, деб ўйлар.
Соя сувда қалқар-да,
сузьяпман, деб ўйлар.

Жонсизлар борки бари
ўзин тирик кўрсатар.
Асл тириклар эса
кетиб, қайтиб келмаслар.

●●●—●●●

Леон ФИЛИПЕ
(Испания, 1884-1968)

* * *

Тулпорингу уйу яроғинг –
молу мулкинг буюрсин, оға!
Ҳеч вақосиз кўчада қолдим
отамерос кўшиғим билан...

Қишнинг қора кунида қувдинг..
мен-ку кетсам кетарман бадар,
лек сен соқов қоларсан мангу!

Тулпорга жим урасан жабдук,
гулханга жим боқасан қандай,
ёки қандай чархлайсан ўрок?..

Кўшиқни ҳам мен олиб кетсам?

ШЕЪРИЯТ ҲАҚИДА

Шеърни сўзларга бўлинг.
Воз кечинг, сайроқи қофиялардан,
Вазн билан ўлчамлардан ҳам,
Ҳатто фикрни-да итқитинг нари.
Сўзларни совуринг.
Бирор нарса қолса оқибат,
Шеъриятдир ўшанинг бари.

* * *

На юрагинг, на ақлинг бордир,
Қанотинг ҳам ясама шоир.
Уни Аллоҳ сенга бермаган,
Оқсоқ Гефест ҳавсала билан,
Ясамаган ҳатто темирдан.
Оддийгина одамлар ийиб,
Қадоқ кўлли ишчилар суйиб,
Елкачангга қўйдилар илиб.

Ишқу муҳаббатга берилдинг бирдан,
Ҳаволандинг самода бехос,
Бориб шеърятга урилдинг.

●●●—●●●

Федерико Гарсиа ЛОРКА
(Испания, 1898-1936)

ГИТОР

Ўрлай бошлар
гитор ноласи,
чил-чил синар
тонг пиёласи.
Ўрлай бошлар
гитор ноласи.
Энди уни овутиб бўлмас,
беҳудадир, совитиб бўлмас!
Уввос солиб бўзлайди гитор,
гўё ўзан аро чопган сув,
гўё бўрон – изиллаган ув,
энди уни овутиб бўлмас!
Уфқ бўзлар тонгни соғиниб,
худди шундай бўзлар дайди ёй.
Шундай бўзлар чатнаб ётган кум,
салкин тўшли гиёҳга етмай.
Чиркирашар сўнги бор шундай,
кушлар, тортса юҳонинг коми.
О, қисмати шўр бўлган гитор,
«Беш бешафқат тиғлар қурбони!»

ВАСИЯТ

Ўлсам,
кўминг гиторим билан
шарқираган сойнинг қумига.
Оранжзорлар
сўнги масканим бўлсин
ранго ранг билан.
Агар ўлсам,
агар ўлсам,
бўғотларда пирпирак бўлиб,
шамолларга тураман қарши.
Жим...
Агар ўлсам!

СОЛЕА

Қора ҳарир либос эгнида,
олам унга кўринади тор,
етиб бўлмас кўнглин тубига.

Қора ҳарир либос эгнида.

Ўртагувчи оҳу ноласин,
эхтиросли нафасин ҳатто
ютар гўё ғаюр шамоллар.

Қора ҳарир либос эгнида.

Очиқ қолган болохонанинг
эшигидан мўралар беор –
эхтирос-ла қуйилган ёғду.

Ҳай, ҳай, ҳай, ҳ-а-й...
Қора ҳарир либос эгнида!

КАНТЕ ХОНДО ҚЎШИҚЛАРИ

Тангридан-да улуғман билсанг!
Гуноҳингдан ўтмас эди у
Қилмишларинг мен кечирдим-ку.

СОҚОВ БОЛА

Шаҳзода чигиртка яшириб кетган
овозини истайди бола.

Гулбаргларга инган шудрингдан
овозини излайди бола.

– Топиб олсам, овозимни гар,
бир ғаройиб занжир ясардим.

Сукутларни занжирлаб сўнгра,
бир умрга боғлаб ташлардим.

Шудрингларга умид билан у
ҳамон ҳайрон боқиб туради.

Чигирткалар эса йироқлаб,
тутқич бермай учиб юради.

ТОНГ

Кардованинг кўнғироклари,
Тонг чоғида жаранглайди соз.
Гранада, кўнғироғинг чал,
Садолансин оҳангларга мос.
Кўкси тўла мунг, мотамсаро,
Андалуза кизалоклари,
Қиё боқар туманлар аро
Эсган сасга бўлиб жўровоз.
Даричадан боқади шодон,
Мисли балққан тонг юлдузлари.
Йўлақларни айлар чароғон,
Чилликоёқ испан қизлари.
Эй, Кардова кўнғирокларин,
Тонг чоғида жаранглаши соз.
Гранада, кўнғироғинг чал,
Садолансин оҳангларга мос.

●●●—————●●●

Антонио МАЧАДО
(Испания, 1875-1939)

* * *

Ёрнинг харир либоси каби,
Яйдоқ узра туман – жилвироқ.
Кунботарда кўзёшдай тиник,
Жаранг-журиг қилар кўнғироқ.

Ғарбда, тупкан тубида ҳаво,
Тафти тушиб, ҳорғин балқади.
Қалқиб бораётган оппоқ бир рўё,
Бориб юлдузларни ёқади.

Орзуларга кўмилар кўнгил.
Чик, чиксанг-чи, чиқақол тезроқ!
Тушлар кўриб сокин оқшомда,
Уйкусираб йиғлар кўнғироқ.

* * *

Сенинг кўзларингда кўраман фақат,
Маҳбубам, йўлдошим мубҳам синоат.
Қоп-қора садокда адад билмас нур,
Нима у? Севгими, муҳаббат, нафрат?

Юрақол, юр, токи бошмоқларимдан,
Замин тупроқ бўлиб тўкилмасидан.
Сирингни бой бермай боқадирсан жим,
Кел, қонай, сув бўлсанг тўкилмасингдан.

●●●—●●●

Расул ҲАМЗАТОВ
(Доғистон, 1932-2003)

* * *

Осов болалик ҳам ел каби ўтди,
Чарақлаб, сўнг сўнди бир шудринг мисол.
Қанчалар чақирмай, илтижо қилмай,
Қайрилиб боқмайди ва сўрамас ҳол.

Ана, кўраяпман, қариликни ҳам.
Сукунат қаърида. Вужуд сесканар.
Қанчалик ҳайқирмай, кет, йўқол, дея,
Кетмайди ҳу унда оппоқ тебранар.

* * *

Ёрини мадҳ этиб, шеър битди шоир,
Атади: ёруғим, юлдузим, тонгим.
Сен билан тотлидир ҳар ўтган оним,
Бўлмасанг, ишқингда кул бўлгим, ёнгум...

Суюкли хотини, юлдузи, тонги,
Шоир столига келганди яқин,
– Худо ҳаққи тинч қўй, суйкалма, ишлай, –
Дея бўрон каби кўтарди шовқин.

* * *

Деразам ортида шовулар ёмғир,
Гумбирлар гулдирак, борлик титрар зир.
Ҳаммаси қалбимга қуйилар буткул,
Оғриқ ва шодликлар, муҳаббат, жаҳл.

Шодлигим дўстларга бўлсин арғумон,
Дардимни кўшиқда этгайман баён.
Севгим инсонларга тортиқ бўлади,
Ўзимга сўнггиси – жаҳл қолади.

●●●—●●●

Александр БЛОК
(Россия, 1880-1921)

* * *

Тун. Шахар тинчланди.
Дераза ортида ёлғиз ҳукумрон –
мардона сукут.
Гўё, энг сўнгги бор тин олар инсон.

Тубсиз коинотга тикканича кўз,
Омаддан ўксиган нотовон диллар,
Юлдузлар-ла сўзлашар беун:

“Юлдузлар, юлдузлар,
айта қолинг ғамлар сабабин,
Қайдан келар дарду андуҳлар?”

Юлдузлар сўйлайди.
Сўйлайди юлдузлар ҳаммасин бир кун...

•••—•••

Эди ОГНЕЦВЕТ
(Белоруссия, 1913-2000)

БУЙНИЦК ДАЛАЛАРИДА

*Шоир Константин Симонов
ўз хокини 1941 йил июль ойида
жанговар дўстлари ҳалок бўлган
далага сепишни васият қилган эди.*

Зарра тер, зарра қон, зарра-зарра дард,
Буйницк далаларин бағирлаб қонди.
Нуру жалаларга йўғрилган у гард,
Кафтида бошоклар масрур тўлғонди.

Маъюс садоланиб олтинранг ҳилол,
Қабртошлар узра сокин тўш урар.
Юлдузлар ҳам юрак чақини мисол,
Буйницк далаларин чатнаб тўлдирар.

Васият қилганди шоир сўнгги бор:
– Могилёв даласига сочинг хокимни!
Сўнг... кучди шаҳидлар уни беозор...
... Далаларда қабртошлар оқими...

XXI АСРГА

Сен кандай бўласан, келажак асрим,
Яшнаган гулзорми ё қора кукун?
Ардоқланадими одамзод насли,
Само ёғдулари бўларми тўкин?

Барқарор бўлғуси ҳақ, тараққиёт,
Ғалаба қилолмас динозаврлар.
Куёш бахш этажак боғларга ҳаёт,
Қўшиққа йўғрилиб кетар даврлар.

Замин фарзандларсиз ололмас нафас,
Эл-юртсиз солланмас буғдойзор, ўрмон.
Асрим, урушларга чек қўй ўзинг, бас,
Пора ва қотиллик йўқолсин тамом.

“Бахтиёр яшасин навқирон авлод”,
Ана шу мақсад-чун елдик, югурдик.
Бахтидан энтиксин, барқ урсин ҳаёт,
Деб сенга етгунча курашиб келдик.

Хатинь нолалари дилларимизда
Қардошлик кудрати, ишқнинг тоти ҳам.
Қабул эт, баҳорий ҳисларимизни,
Буюк инкилобнинг шиддатини ҳам.

●●●—————●●●

Лян ЦЗУНДАЙ
(Хитой, 1903-1983)

* * *

Баҳор ўтди. Оқ капалаклар,
Зафарон кўйлагин кийди – азадор.
Улар мотам тутар япроқчаларга.

* * *

Вақт – ададсиз зулмат денгизи:
Унда борлиқ
Изсиз яширин.

* * *

Япроқ тушди. Сўлди. Эзилди.
Бу шунчаки, оддий бир ҳолми?
Унда нега кўзинг ёшланди?

* * *

Ҳилол!
Миннатдорман, ёғдулар учун.
Ҳар тонг сокин орзуларимни,
Либосингга ўраб кетасан.

●●●—●●●

Цзун БАЙХУА
(Хитой, 1897-1986)

* * *

Югургилаб юрган кизалок
Дала гулларидаг терди бир кучок.
Гулларга бурканди шоирнинг қабри.
Барҳаётсан шоир, барҳаёт!

* * *

Ботин зулмат қопланган кеча.
Қулоққа чалинмас, “ширт” этган товуш.
Қўнғироқ садоси келмас эҳромдан.
Сукунат-сукунат,
Юрак-юракдан
Қуйилади адад билмас вақт.

Зоя ТУМАНОВА
(Ўзбекистон, 1927-2009)

ТОШБАҚА

Майсазордан биз бир кун,
Топиб олдик суяк ин.
Унда тошбақа яшар,
Қайдан кирару чиқар?
Ойнаси, эшиги йўк.
Биз томин қоқдик:
Тўк-тўк.
Жавоб бермади, демак,
Уйда бўлмаса керак.

●●●—●●●

Владимир ЛИСИЧКИН
(Ўзбекистон, 1941)

МУҒОМБИР ЁМҒИР

Йўлаклар,
Майдонлар
Ботқоқ, лой.
Қолмаган ҳеч қайда
Қуруқ жой.
Сабаби ёғмоқда эх, ёмғир.
Югирдим
Тутқизмай у қувга.
Етди-ю, йиқитди,
Лой, сувга.
Ҳам кулди устимдан
Муғомбир.

МУНДАРИЖА

Айтилмаган сўз	3
Ажаб	5
Тавба	6
Ёшликка қасида	7
Баходирлар	8
Бир қадам нарида	9
Ота ҳовлида	10
Истиклол муборак	11
Нечун севмай, Ўзбекистон – онамни мен	12
Тошкентим	13
Ватан, сенсан кўнгилдаги	14
Замондошларга	15
Кўнглингга ватан қургил	16
Тошкентда куз тонги	17
Беш оғамнинг ботирлари	18
Мўъжиза	20
Ҳолат	21
Қозок йўлида	22
Мен сизга айтсам	23
Бухоролик жиян	24
Гул бўлиб... ..	25
Тилак	27
Ҳой, сен	29
Шеърим бағримда мунис	30
Кимга айтайин дардимни	31
Бу озурда кўнгилнинг	32
Дарада	33
Қутқар мени... ..	34
Ҳайкирик	36
Қора денгиз бўйида	37
Маржонлар	38
Қошингга ўсмалар қўйибсан	40

Бир куни	41
Давр шамоллари	42
Изтироб	43
Баъзан ишхонада тунаб қоламиз	44
Паст кетса бировлар	45
Марду майдонлар	46
Роз	49
Сўз ва Шоир	50
Кўнгилнинг китоби	51
Дарахтлар	52
Армон	54
Бухорода	55
Эртадан сўнг	56
Сабо – баҳорнинг дугонаси	57
Нотаниш одам	58
Ватан сени қувончларга белаганда	59
Муҳаббат	60
Ҳеч бўлмаса бир марта	61
Чайлада	62
Ўрган	63
Бизлар	64
Офтоб ва китоб	65
Барногул	66
Шунингдек, ватан бўлса	68
Банди бургутга	69
Тасодифан, бир он, бир пасда	70
Имон ҳақида икки шеър	71
Талаб	72
Дарё шовуллайди мисоли ҳаёт	73
Насихат	74
Мен	76
Нима дей, бу не ҳол	77
Ботаётган куёшни	78
Ҳаёт тўхтамас	79
Сухбат	80

Шахмат ўйнаб ёзилган шеър	81
Баҳор таронаси	82
Муашшаҳ	83
Ҳаёт бир дарёдир	84
Ҳар баҳорда	85
Гуллар таърифида	86
Битиклар	87
Одам демагин	89
Аскар мактуби	90
Туш	91
Тулпорга илтижо	92
Товуш	93
Оқ қайинлар енгил тин олар	94
Тўлқин	95
Менинг кўшиғим	96
Чегарада	97
Ҳаёт	98
Ошиқ дўстим	99
Масрурлик	100
Ўрганиш	101
Висол	102
Соҳилда	103
Истак	104
Келақол	105
Шеъримга	106
Аҳд	107
Қочаётган болалик	108
Денгиз бўйида	109
Соғинч	110
Отамнинг ҳикояси	111
Умидворлик	113
Кўнгил кургур	114
Туппа тузик одам эдинг	115
Англаб етолмайман	116
Тасалли	117

Юзимдан қувончлар йўқолди	118
Ер – тўймас чол	119
Шеърӣ памфлет	120
Шан	123
Сўрок	124
Бағишлов	126
Янги йил тилаклари	128
Қарчилик	130
Кўнгилда яримта ой	131
Шоҳи Зинда	133
Она тилим	135
Илтижо	137
Устозим	138
Тан аъзолари ҳақида эртак	139
Мен осмон борлигини билардим	141
Шоир дўстларимга	142
Ёғду	143
XXI аср йигитларига	144
Ғазал ҳавасида	145
Устоз	145
Ойнадан ўпкалама	150
Болажонларга	153
Тинчлик тўйи	153
Ракетам	154
Баҳор келди	155
Таржималар	156
Ниҳоя	156
Ёғилади тилло баркашдан	157
Бир кун кўнгил очиб шунчаки	158
Келди умр каби ўткинчи	159
Мени унутмагин	160
Ёшлик	161
Тахайюл	162
Ҳайкираман ўзимга ўзим	163

Қўшиқ	164
Тог дарёга боқар-да	165
Тулпорингу уйу яроғинг	166
Шеърият ҳақида	167
На юрагинг, на аклинг бордир	168
Гитор	169
Васият	170
Солеа	171
Канте Хондо қўшиқлари	172
Соқов бола	173
Тонг	174
Ёрнинг ҳарир либоси каби	175
Сенинг кўзларингда кўраман фақат	176
Осов болалик ҳам ел каби ўтди	177
Ёрини мадҳ этиб, шеър битди шоир	178
Деразам ортида шовуллар ёмғир	179
Тун. Шаҳар тинчланди	180
Буйницк далаларида	181
XXI асрга	182
Баҳор ўтди	183
Югургилаб юрган қизалоқ	184
Тошбака	185
Муғомбир ёмғир	186

Адабий-бадиий нашр

Ўктам МИРЗАЁР
СОҒИНЧ ДАФТАРИ

Шеърлар

“Katalak” нашриёти – 2019

Муҳаррир **М. АБДУСАМАТОВ**

Бадиий муҳаррир **Д. МУЛЛА-ОХУНОВ**

Техник муҳаррир **Р. АҲМЕДОВ**

Мусахҳиҳ **С. САЙДАМИРОВА**

Саҳифаловчи **О. ИСМОЙЛОВА**

Нашриёт лицензияси АИ № 193. 10.05.2011. Босишга 2019 йил 26 ноябрда рухсат этилди. Бичими 84x108 ¹/₃₂. Офсет қоғози. Times New Roman гарнитураси. Шартли босма табағи 10,08. Нашр табағи 4,4. Адади 2000 нусха. Буюртма рақами № 47-19. Босмахона буюртма рақами № 192.

«Katalak-PRESS» масъулияти чекланган жамияти. Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 30 уй. Телефон: +998 71-244-91-40

«Spectrum Media Group» МЧЖ босмахонасида чоп этилди. Тошкент шаҳар, Яккасарой тумани, Қушбеги кўчаси, 6.